

Les Nacions Unides en el Nou Desordre Mundial: amenaces i oportunitats per a les nacions sense estat

Catalonia Global Institute

Novembre 2026
Informe X

Catalonia Global Institute

El Catalonia Global Institute és un think tank especialitzat en afers internacionals que té com a objectiu oferir a la societat catalana una perspectiva pròpia sobre la política global. Creiem que la societat catalana i les seves institucions estaran més ben preparades per projectar-se i defensar els seus interessos a escala global si adopten una comprensió renovada tant del lloc de Catalunya al món com del que hi pot aportar. Les nostres activitats parteixen de la idea que el sistema internacional està configurat pels interessos dels estats, i que Catalunya ha de definir els seus interessos nacionals d'acord amb la seva pròpia identitat, valors i aspiracions.

Autor: Catalonia Global Institute

Publicat pel Catalonia Global Institute
Disponible a: https://cataloniaglobal.cat/les-nacions-unides-en-el-nou-desordre-mundial-amenaces-i-oportunitats-per-a-les-nacions-sense-estat/

Barcelona, 2026
cataloniaglobal.cat

Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

Índex

Introducció **1**

El sistema de l'ONU **3**

Una entre moltes: l'autoritat de l'ONU entre d'altres organitzacions internacionals 4

Riscos **9**

El declivi de la centralitat i la legitimitat de l'ONU 9

El bloqueig del Consell de Seguretat de l'ONU 12

Crisi de liquiditat 15

Estats membres i el creixement de la burocràcia de l'ONU 17

UN80 i el desmantellament del Sistema Humanitari de l'ONU 19

Confrontació geoeconòmica i l'ús de la política comercial com a arma 21

L'auge del multilateralisme selectiu i les amenaces de les potències revisionistes 22

Perspectives **26**

El debat sobre la reforma del Consell de Seguretat 26

Restricció voluntària del veto 27

Seus regionals al Consell de Seguretat 29

Enfortiment de l'Assemblea General: Mecanismes de garantia davant la inacció del Consell 30

La perspectiva de les nacions sense estat **31**

Aprofitant les estructures institucionals existents 32

Les vies de defensa d'interessos i paradiplomàtiques existents per a la participació en òrgans tècnics i especialitzats 36

Propostes de reforma institucional **39**

Representació i actors no estatals 39

Els límits legals i polítics dels seients regionals 40

La selecció de representants no estatals 41

Representació dins els estats membres 42

Conclusió: l'ONU entre la decadència i la indispensabilitat **44**

Introducció

Aquest no és el primer article sobre les Nacions Unides i els nous ordres internacionals. Versions anteriors es van escriure quan el nou ordre mundial s'entenia com l'era de la postguerra freda o el canvi de mil·lenni i, crucialment, quan les reflexions sobre el paper de l'ONU eren en gran part optimistes. Malgrat els seus fracassos en la manteniment de la pau durant la dècada de 1990, l'organització encara era vista com un fòrum central on els estats es reunien per legitimar l'ús de la força i, en última instància, per resoldre problemes de cooperació en àmbits tan diversos com la governança climàtica i la proliferació nuclear. Els esforços del secretari d'Estat dels EUA, Colin Powell, al Consell de Seguretat, justificant la intervenció a l'Iraq l'hivern del 2003, testimonien una època en què les projeccions de poder havien d'anar precedides d'una defensa a les Nacions Unides.

Avui dia, però, ens trobem en un (nou) ordre mundial que es podria titular Nou Desordre Mundial. Això deixa poc marge per a l'optimisme pel que fa a les organitzacions internacionals en general, i a l'ONU en particular. Els desafiadors del guió liberal han alterat les expectatives sobre el comportament dels estats i han deixat de banda les institucions multilaterals. Ara l'ONU celebra el seu 80è aniversari enfrontant-se a reptes que ha de superar per tal de continuar sent el fòrum principal de l'organització internacional. L'ONU afronta actualment una doble crisi de liquiditat i legitimitat. Les pressions financeres, impulsades per les mancances de finançament dels grans donants com els Estats Units i la centralització de les contribucions en només uns quants estats, han provocat la reducció i el desmantellament de la faceta política i humanitària de la institució.

Durant la segona administració Trump, els EUA s'han anat allunyant cada cop més de l'ONU. Mitjançant una sèrie d'ordres executives, s'han desentès d'òrgans clau com l'OMS, el Consell de Drets Humans de l'ONU i la UNESCO. Al mateix temps, les potències mitjanes han buscat aliances internacionals alternatives, mentre que la Xina s'ha posicionat com un pes emergent dins de l'ONU i alhora com a líder del seu propi cercle d'institucions no liderat per l'Occident. En el moment d'escriure aquest article, tots els observadors coincideixen que la confiança mundial en les operacions bàsiques de l'ONU s'ha erosionat, i que el Consell de Seguretat i la seva capacitat de decisió estan greument desproveïts de suport polític.

Aquest informe és especialment oportú en un moment en què les Nacions Unides es preparen per a la transició de la seva direcció. A finals del 2026, l'Assemblea General de l'ONU formalitzarà el nomenament del desè secretari general, que començarà oficialment un mandat de cinc anys l'1 de gener del 2027. Aquesta fita ofereix un bon marc per avaluar l'estat actual de l'organització, reflexionar sobre els seus reptes sistèmics i considerar la direcció estratègica necessària per a la pròxima era dels afers globals.

Pel Catalonia Global Institute, una pregunta fonamental persisteix enmig d'aquests canvis. Són encara necessaries les Nacions Unides? Malgrat les seves mancances, creiem que l'ONU continua sent una força positiva dins del desordre internacional actual. L'ONU va servir durant molt de temps com a símbol i viver de normes contra l'ús de la força entre estats i dins dels estats. Normes que ara s'han esfondrat en moltes parts del món. Som testimonis d'una erosió catastròfica del Dret Internacional Humanitari en conflictes arreu del món, d'episodis foscos de repressió interna en conflictes civils i, fins i tot, d'un retorn flagrant a la guerra entre estats. I tanmateix, aquestes normes i altres que l'ONU ha promogut continuen essent essencials per a la nostra protecció com a ciutadans, no només en els conflictes entre estats, sinó també dins d'ells. Com més vitalitat i pes tinguin aquestes idees dins les elits polítiques, més fàcil serà exercir la dissidència i dur a terme transformacions polítiques sense recórrer a la violència. Malgrat els seus profunds defectes estructurals, l'ONU conserva un lloc privilegiat al centre dels afers internacionals, que creiem que cal protegir i promoure.

En aquest informe, avaluem la posició de les Nacions Unides de dues maneres. En primer lloc, avaluem l'autoritat i la legitimitat de l'ONU en comparació amb un espectre més ampli d'organismes internacionals. En última instància, l'autoritat de les organitzacions internacionals és profundament important, perquè l'ascens i el declivi d'aquestes institucions és l'únic canal a través del qual l'autoritat política pot transcendir l'Estat. En segon lloc, identifiquem les amenaces a què s'enfronta en el volàtil panorama geopolític de finals del 2026. Entre aquestes amenaces, analitzem l'auge de fòrums globals alternatius, l'ús de la comercialització global com a arma i la crisi financera a què s'enfronta, i la iniciativa "UN80" en curs. També dediquem espai a una visió general de l'estat actual de les perspectives de reforma. Finalment, analitzem com les nacions sense estat, com ara Catalunya, poden aprofitar les estructures existents de l'ONU per exercir influència internacional, fins i tot dins

d'institucions centrades en l'estat. Revisem les eines de la paradiplomàcia, l'accés a les estructures institucionals existents i la concentració de la defensa dels interessos en organismes tècnics i especialitzats que celebren consultes amb diverses administracions més enllà dels ministeris d'afers exteriors.

El sistema de l'ONU

Quan parlem de l'ONU sovint la descrivim com una sola institució, o potser com un conjunt d'estats membres que voten a l'Assemblea General o al Consell de Seguretat. L'ONU és, efectivament, una institució amb aquests i molts altres òrgans en els quals els estats membres emeten els seus vots sobre resolucions comunes. Però l'ONU es descriu millor com un sistema complex d'entitats amb graus variables de capacitats i autoritats. Algunes de les imatges que tenim de l'ONU, per exemple, actuant per distribuir ajuda humanitària a les primeres línies dels conflictes, pertanyen a parts de l'ONU que són molt visibles a causa de la seva mida o les seves funcions, però que tenen un grau d'autoritat molt limitat, perquè són agències que executen allò que els estats els han mandat fer dins de paràmetres estrictes. Altres parts de l'ONU, en canvi, són molt més petites i menys visibles, però tenen un grau d'autoritat molt més alt, en el sentit que dissenyen i decideixen polítiques o estàndards en nom dels estats.

Per entendre el seu pes en l'escena internacional, hem d'anar més enllà dels seus òrgans principals i veure-la, en canvi, com una constel·lació d'organitzacions internacionals que posseeixen diversos nivells d'autoritat. Tot el sistema de l'ONU sovint es descriu en tres nivells diferents. El primer està composat pels òrgans principals i el secretariat, que inclouen entitats clau com el Consell de Seguretat i l'Assemblea General, que col·lectivament governen la política d'alt nivell, el diàleg diplomàtic i qüestions com el manteniment de la pau a través del Departament d'Operacions de Pau. La faceta humanitària de l'ONU també està representada en aquest marc institucional a través de l'Oficina per a la Coordinació d'Assumptes Humanitaris (OCHA), un braç del secretariat. El segon nivell comprèn les Agències Especialitzades, que són organitzacions internacionals independents legalment i financerament, establertes per tractats internacionals separats; aquests organismes, incloent-hi l'Organització Mundial de la Salut, l'Organització Internacional del Treball i l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura, tenen les

seves pròpies assemblees legislatives i pressupostos assignats, i es coordinen amb l'ONU mitjançant acords formals. Tot i que legalment són separats, aquests organismes operen en la pràctica de manera sincronitzada amb l'ONU, especialment en les operacions humanitàries, on diverses agències treballen juntes, coordinades per una sola figura, i comparteixen recursos logístics. El tercer nivell comprèn els Fons i Programes, com ara el Programa Mundial d'Aliments, l'UNICEF i l'ACNUR, que són entitats subsidiàries creades directament per l'Assemblea General. No tenen un tractat independent i depenen gairebé exclusivament de contribucions voluntàries i designades pels donants. Algunes de les parts més visibles de l'ONU pertanyen a aquest nivell, i també són les més grans pel que fa a la plantilla i a l'abast geogràfic. El Programa Mundial d'Aliments (WFP segons les sigles en anglès), per exemple, té més de 10.000 empleats a tot el món.

Una entre moltes: l'autoritat de l'ONU entre d'altres organitzacions internacionals

L'interès acadèmic per la governança global ha passat d'analitzar l'auge i l'expansió de les organitzacions internacionals (OI) en l'era postguerra freda a examinar la seva contestació, bloqueig i declivi a la dècada dels 2020. Entre finals de la dècada de 1980 i la de 2000, la recerca acadèmica es va centrar en la ràpida proliferació de les OI, la delegació de l'autoritat estatal i en com les institucions multilaterals ajuden a fomentar una sèrie de béns, des del desenvolupament fins a la democratització. Durant aquest període, l'optimisme acadèmic sobre les OI va assolir el seu punt àlgid quan l'institucionalisme liberal, una escola de pensament en relacions internacionals, les va reconèixer com a motors centrals de l'ordre mundial. Wallace i Singer van fer el primer esforç sistemàtic per fer un seguiment de l'auge de les OI a la dècada de 1970 com a part del projecte Correlates of War.[i] La seva base de dades mostra una expansió sostinguda de les OIG des del final de la Segona Guerra Mundial fins a la dècada de 1990.

A la dècada del 2020, però, enmig de la crisi de l'ordre internacional liberal, l'agenda acadèmica s'ha orientat cap a la comprensió dels factors de minva i la mort de les OI. Però en lloc d'observar un col·lapse generalitzat, la bibliografia recent ha trobat que les OI experimenten una forma de declivi més subtil. Les grans OI posseeixen el que els investigadors anomenen "adhesividad institucional": la capacitat de mantenir les estructures institucionals fins i tot quan la seva rellevància política

s'erosiona.[ii] Les grans OI rarament es dissolen; en canvi, disminueixen la seva productivitat i el seu prestigi internacional quan els estats les eludeixen en favor de coalicions *ad hoc*, agrupacions informals i acords transaccionals de curt termini.

La rellevància i la gravetat d'una OI depenen de la competència geopolítica i de l'eficiència amb la qual una organització aconsegueix expandir el seu àmbit polític assignat. Les organitzacions competeixen per atraure i retenir qüestions polítiques perquè els estats els confiïn la resolució de problemes. En aquest sentit, les OI del sistema de l'ONU són unes de les moltes que rivalitzen per un paper en els afers internacionals i, com a tals, són igualment vulnerables a les mateixes pressions que estan remodelant la forma de les organitzacions internacionals en general. En última instància, totes les OI estan subjectes al nivell de demanda que els estats tenen per a la cooperació institucionalitzada i amb quins altres estats desitgen articular-la. Encara que tractem els seus òrgans i agències com a OI separades, el sistema de l'ONU es pot continuar considerant un grup particular dins de l'univers de les OI, la qual cosa ens permet veure com es situen com a grup dins de la població total d'OI. També ens permet desglossar els diferents nivells i tipus d'autoritat que tenen, que difereixen segons el seu àmbit i la seva funció.

Tot i que les dades de Correlates of War van ser inestimables per a estudiar la creació, la membresia i l'evolució de les organitzacions internacionals, la informació que proporcionen sobre les seves característiques internes, l'autoritat i les capacitats institucionals és limitada. Per abordar aquesta mancança, Liesbet Hooghe i Gary Marks van desenvolupar el conjunt de dades de l'Autoritat Internacional de Mesura (MIA segons les sigles en anglès).[iii] A diferència dels conjunts de dades que inclouen gairebé qualsevol organització basada en tractats amb tres o més estats membres, el MIA utilitza criteris més estrictes, i exigeix que les organitzacions tinguin una estructura institucional permanent, personal significatiu, una constitució formal, processos de presa de decisions regulars i una presència organitzativa identificable. Són organitzacions amb una posició consolidada en la política internacional. En concentrar-se en organitzacions més institucionalitzades i influents, el conjunt de dades MIA va permetre als investigadors examinar no només com els estats cooperen a través de les OI, sinó també com el disseny, l'autoritat i les capacitats de governança de les pròpies organitzacions configuren les relacions internacionals.

Basant-nos en les dades recollides per Hooghe i Marks, podem avaluar l'autoritat institucional de les Nacions Unides en relació amb altres organitzacions

internacionals examinant els seus nivells relatius d'autoritat. Per fer-ho, desglossem l'autoritat de les organitzacions internacionals en dues dimensions. En primer lloc, la delegació: quanta autonomia de decisió i de capacitat operativa s'atorga a secretariats independents i a organismes no estatals. En segon lloc, l'agrupament de sobirania: el grau en què els estats membres confien la sobirania a procediments de presa de decisions col·lectiva en cedir el veto nacional individual. Aquesta comparació posa de manifest la varietat existent dins el sistema de l'ONU, des dels òrgans principals altament intergovernamentals, com el Consell de Seguretat, centrats en l'alta política i la seguretat, fins a agències tècniques autònomes. En situar les entitats de l'ONU al costat dels organismes d'integració regional i altres organitzacions internacionals, podem veure que el sistema de l'ONU és divers, però també que destaca com a grup per uns nivells d'autoritat relativament alts, sobretot tenint en compte que els organismes de l'ONU tenen una membresia gairebé universal, mentre que altres estan agrupats regionalment.

Hooghe et al. conceptualitzen la delegació en termes de les capacitats i la independència de la burocràcia de l'organització internacional, normalment l'òrgan anomenat secretariat. Això es manifesta en la capacitat de fixar l'agenda de l'OI sense ingerència estatal, gestionar el pressupost i altres tasques essencials. No s'ha de confondre la delegació amb altres mesures de poder, com ara el volum pressupostari o la mida del secretariat. Vist d'aquesta manera, podem desglossar l'autoritat de les OI de maneres reveladores. La Unió Europea, per exemple, té el secretariat (la Comissió Europea) amb la delegació més alta de totes les organitzacions internacionals, però en termes d'agrupament de sobirania no és una OI extraordinàriament autoritària, perquè els seus estats membres encara requereixen unanimitat en la majoria dels assumptes de gran importància sobre els quals legisla.

Aquestes dues dimensions de l'autoritat es mesuren mitjançant un índex que analitza les normes formals de presa de decisions de les OI i té en compte la capacitat d'influència que tenen les secretaries per proposar i implementar polítiques davant dels estats, entre altres elements. En ambdues mesures, agrupació i delegació, els nivells propers a 0 indicaran un alt nivell d'intergovernamentalisme, en què els estats tenen el control total de les organitzacions. Els nivells propers a 1 indiquen un alt nivell de supranacionalisme, en què l'OI té un alt nivell d'autonomia i autoritat sobre els estats membres que la componen. Quan representem les

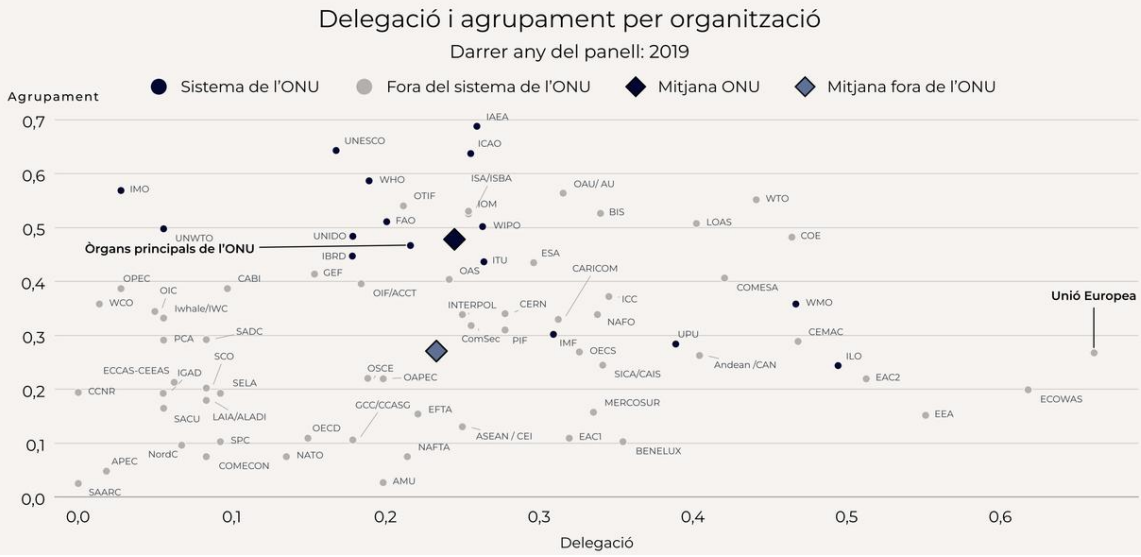
mesures de delegació i agrupament de diferents OI en l'últim any de dades del conjunt de dades MIA (2019), observem que no hi ha una relació clara entre les dues dimensions.

Dins del sistema de l'ONU, només les organitzacions molt tècniques amb un baix pes polític tenen els nivells més alts de delegació, mentre que la puntuació mitjana de delegació global del sistema de l'ONU se situa aproximadament en la mateixa mitjana mundial d'altres organitzacions no pertanyents a l'ONU. Una de les troballes més persistents d'aquest corrent de la literatura és que l'especialització tècnica es correlaciona amb una puntuació alta d'autoritat. Com succeeix a tot el sistema de l'ONU, els estats membres demostren estar molt més disposats a delegar i compartir l'autoritat de presa de decisions en àmbits especialitzats no relacionats amb la seguretat, on la coordinació global uniforme genera beneficis mutus. Alguns organismes tècnics amb importants conseqüències polítiques, com ara l'Agència Internacional de l'Energia Atòmica (AIEA) i l'Organització de l'Aviació Civil Internacional (OACI), també estan molt per sobre de la mitjana, però aquests es defineixen per mandats estrets que se centren en la estandardització normativa i la supervisió tècnica. Al mateix temps, però, els òrgans principals de l'ONU mantenen un nivell d'autoritat internacional que encara no igualen moltes OI creades molt més tard. Al cap i a la fi, L'ONU va ser una pionera primerenca de l'arquitectura multilateral molt abans de l'auge més ampli de les OI amb alts nivells de delegació durant l'era posterior a la Guerra Freda.

El poder dels secretariats del sistema de l'ONU era molt més prominent que el d'altres OI abans de la dècada de 1990. Però les organitzacions de fora del sistema de l'ONU van guanyar autoritat per rivalitzar precisament amb el sistema de l'ONU de mitjans de la dècada del 2000. La tendència a l'alça en la delegació entre els organismes internacionals no pertanyents a l'ONU va tenir lloc durant la dècada de 1990, una dècada d'optimisme multilateral, amb el redisseny de les organitzacions existents i l'establiment de nous secretariats altament autònoms. Diversos grups regionals van reformar els seus tractats fundacionals per ampliar significativament la seva autoritat independent. Per exemple, la Comunitat Econòmica d'Estats d'Àfrica Occidental va augmentar considerablement els seus índexs de delegació gràcies a l'adquisició de noves àrees d'actuació i la capacitat de proposar polítiques regionals. Altres iniciatives d'integració regional consolidades, especialment la Unió Europea, també van augmentar les seves capacitats i van adquirir més autonomia.

El que distingeix les OI del sistema de l'ONU, però, són els seus nivells de d'agrupació de sobirania. Molts òrgans de l'ONU són tècnics i tenen nivells de d'agrupació molt alts perquè els temes sobre els quals decideixen estan limitats en abast i conseqüència política, però fins i tot els principals òrgans de l'ONU tenen un alt nivell d'agrupació en relació amb altres OI. El Consell de Seguretat de les Nacions Unides (CSNU) presenta un cas particularment complex dins d'aquest marc. Tot i que posseeix una autoritat inusualment forta per adoptar decisions legalment vinculants en virtut del Capítol VII de la Carta de l'ONU, el poder de veto que tenen els cinc membres permanents preserva el control nacional per a aquest grup seleccionat. Al mateix temps, per als estats membres no permanents i els estats subjectes a les decisions del Consell, el CSNU representa una de les formes d'autoritat col·lectiva amb més conseqüències en el sistema internacional, ja que es poden adoptar mesures vinculants sense el consentiment de tots els estats afectats. Tot i que l'Assemblea General no emet resolucions vinculants, els seus membres poden ser superats en votació i no tenen dret a veto.

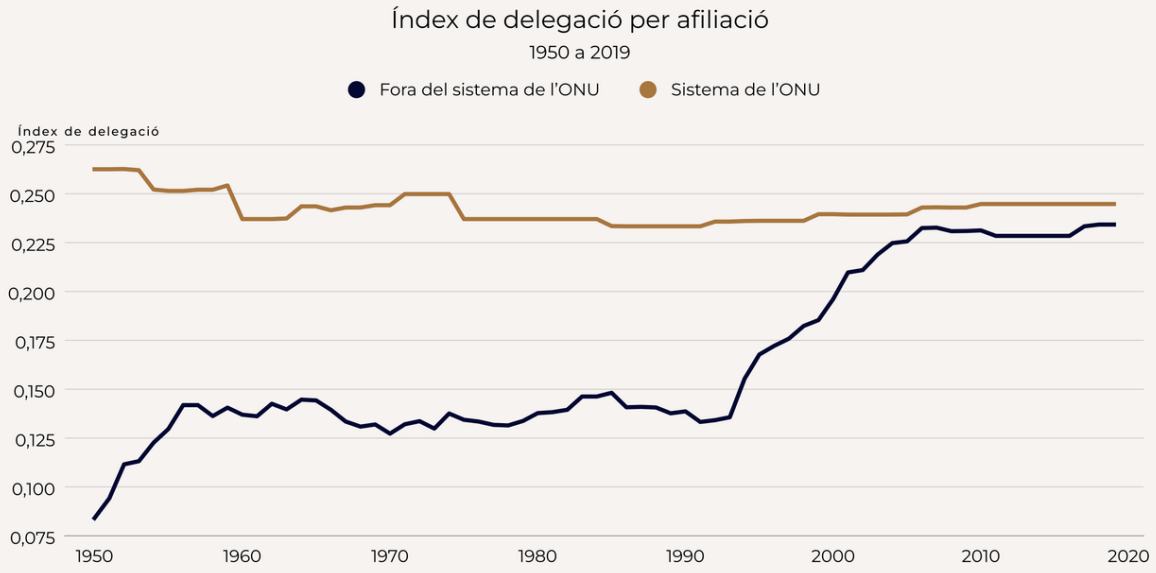
Figura 1: Delegació vs. agrupament a les organitzacions internacionals

1

[1] Nota: En les visualitzacions anteriors, la categoria "Òrgans principals de l'ONU (Seguretat/Nucli)" es refereix exclusivament a l'organització central de les Nacions Unides (codificada com a "ONU" al conjunt de dades). Això inclou els òrgans principals establerts per la Carta de l'ONU, com ara l'Assemblea General, el Consell de Seguretat, el Consell Econòmic i Social (ECOSOC), la Secretaria i el Tribunal Internacional de Justícia. Totes les altres institucions afiliades a l'ONU (p. ex., l'OMS, l'OIT, l'AIEA) es categoritzen com a Agències Especialitzades/Tècniques.

Figura 2: Evolució dels nivells de delegació

Riscos

El declivi de la centralitat i la legitimitat de l'ONU

Durant l'última dècada, la Xina i altres potències mitjanes emergents com Turquia o l'Índia van sentir que els canals institucionals existents limitaven la seva capacitat d'influència diplomàtica i la seva influència internacional, la qual cosa els va portar a buscar fòrums més a mida que poguessin liderar amb menys compromisos vinculants. Els observadors de la política internacional han escrit àmpliament sobre l'auge dels fòrums que serveixen d'alternativa als que ofereix el sistema de l'ONU. Actualment hi ha desenes de clubs plurilaterals i agrupacions minilaterals que s'han afirmat com a plataformes de coordinació política i econòmica, amb diferents graus d'èxit i influència. Al costat d'aquesta tendència, n'ha sorgit una altra: aquests grups s'han convertit en una eina de cooperació entre grups d'autocràcies que busquen trobar rellevància internacional i eludir l'aïllament a les Nacions Unides o altres grans OI. Un exemple recent és l'aliança entre les juntes militars del Sahel central, que han abandonat la CEDEAO en favor del seu propi grup, l'Aliança dels Estats del Sahel.

Molts processos diplomàtics s'han desplaçat de fòrums globals o liderats per l'ONU cap al que alguns analistes anomenen minilateralisme transaccional. És a dir, coalicions *ad hoc* i autoescollides d'estats dedicades a resoldre problemes concrets i a alinear polítiques estratègiques, tecnològiques i econòmiques, en lloc de

cooperar en fòrums permanents amb finalitats més àmplies emmarcades en cartes universals. Aquesta evolució també és visible en la diplomàcia sanitària i de crisi: durant la pandèmia de la COVID-19, per exemple, la Xina va eludir sovint els canals multilaterals designats, com ara l'OMS i COVAX, i en lloc d'això va buscar acords directes i bilaterals sobre vacunes per maximitzar la seva palanca geopolítica.

En la gestió de crisis i la seguretat, aquest gir minilateral és encara més pronunciat, amb acords de seguretat subregionals i desplegaments liderats per estats que operen fora de les estructures de comandament tradicionals de l'ONU. Alguns exemples dels darrers cinc anys inclouen el desplegament de la missió de Suport de Seguretat Multinacional (MSS) a Haití, una coalició de nació líder no pertanyent a l'ONU, autoritzada pel Consell de Seguretat, però gestionada de manera independent mitjançant finançament voluntari. Altres exemples són les missions dirigides per la Unió Africana a Somàlia i al sud d'Àfrica, que sí que tenen el suport del Consell de Seguretat i el finançament de l'ONU, però queden fora del control de les operacions de manteniment de la pau de l'ONU. De la mateixa manera, diversos governs d'acollida a l'Àfrica s'han apartat de les operacions de manteniment de la pau de l'ONU. L'exemple més destacat és la MINUSMA, la missió de manteniment de la pau de l'ONU a Mali, que va finalitzar el 2023 quan el govern malià es va decantar per mercenaris russos per fer la guerra a les rebel·lions del nord.

Tot i derivar el seu fonament jurídic internacional de la Resolució 2803 del Consell de Seguretat de l'ONU (adoptada el novembre de 2025 per establir un mandat temporal de dos anys per a l'administració i governança externes de Gaza), el Consell de la Pau representa l'exemple modern més flagrant d'un gran esforç d'estabilització internacional que podria haver estat una operació de manteniment de la pau de l'ONU, però que explícitament no ho va ser. Presidida pel mateix Donald Trump i inaugurada a Davos el 22 de gener de 2026, representa una amenaça competitiva que pretén minvar els marcs establerts per l'ONU en eludir-los, que es decanta pels règims autoritaris i que exclou la protecció dels drets humans. En lloc d'intentar negociar una operació de manteniment de la pau a mida amb el suport de l'ONU o voler posar a prova el terreny diplomàtic per a un mandat híbrid, l'administració dels EUA va eludir completament l'aparell de manteniment de la pau de l'ONU, delegant la governança a una entitat externa *ad hoc* estructurada amb una Assemblea d'Estats, un Consell Executiu i una Força Internacional d'Estabilització que reflecteix l'ONU mateixa (per a Aouardji, un instrument dels EUA

destinat a eludir i buidar de contingut el multilateralisme de l'ONU). Sens dubte, Israel s'hauria revoltat vehementment contra qualsevol desplegament de cascos blaus de l'ONU al llarg de les seves fronteres, donada la seva profunda desconfiança en la neutralitat de l'ONU i la seva greu fricció diplomàtica amb la Secretaria de l'ONU i les agències humanitàries durant tot el conflicte.

L'ONU està sent subvertida per fòrums alternatius. Aquesta tendència, tot i que real, coexisteix amb els esforços de tots els estats per guanyar influència també dins de l'ONU. La estratègia de la Xina és especialment rellevant. El govern xinès no pretén substituir l'ONU, sinó donar-li forma des de dins incorporant les seves pròpies narratives polítiques i conceptes de governança. La Iniciativa de Governança Global del president Xi Jinping, presentada el setembre de 2025, no qüestiona la centralitat de l'ONU. Més aviat, avala explícitament l'organització com el "cor de la governança global" i emfatitza la necessitat de preservar la seva autoritat i paper indispensable. Mentre l'ONU s'enfronta a restriccions pressupostàries i a una reforma institucional, Pequín ha augmentat significativament la seva contribució, entenent la situació com una oportunitat per expandir la seva influència i avançar cap a la seva versió preferida de l'ordre internacional. Aquest any, aquesta línia política s'ha reforçat amb el llibre blanc de juny de 2026 publicat per l'Oficina d'Informació del Consell d'Estat de la Xina, titulat *"Una governança mundial més justa i equitativa: principis, propostes i accions de la Xina"*.

El document defensa la postura de la Xina sobre mantenir l'autoritat i l'estatus de l'ONU com a eix fonamental per implementar la Iniciativa de Governança Global, i insisteix que les nacions han de complir amb la Carta de l'ONU i el dret internacional en lloc de "reinventar la roda". La Xina ha integrat la Iniciativa de Governança Global a la seva agenda interna i l'ha institucionalitzada a escala internacional. Al fòrum inaugural de Governança Global, celebrat a l'octubre de 2026 a la Nova Àrea de Xiong'an, els discursos dels diplomàtics Xi Jinping i el ministre d'Afers Exteriors Wang Yi van destacar que més de 160 països i organitzacions internacionals havien donat suport a la iniciativa, i que més de 60 s'havien unit a un formal "Grup d'Amics de la Governança Global" juntament amb el lideratge de l'ONU.

Tanmateix, paral·lelament a aquest discurs, la Xina ha establert una nova entitat dissenyada per consolidar la seva posició global fora del sistema de l'ONU. El 16 de juliol a Xangai, 29 nacions van signar l'acord fundacional de l'Organització Mundial de Cooperació en Intel·ligència Artificial (WAICO). Amb la seu a la Xina i fent

referència a la Carta de l'ONU, la seva membresia coincideix amb els aliats i socis de la Xina, amb participants dels BRICS, l'ASEAN i l'Organització de Cooperació de Xangai (OCX), i amb Sèrbia com a únic membre europeu.

El bloqueig del Consell de Seguretat de l'ONU

El disseny del sistema de veto del Consell de Seguretat garanteix que no s'aprovi cap resolució vinculant que amenaci l'interès fonamental de cap dels seus cinc membres permanents. Al llarg de la història del Consell, ha estat utilitzat per bloquejar l'acció de seguretat col·lectiva en pràcticament tots els grans conflictes. Durant els darrers anys, ha aturat diverses resolucions sobre Gaza, Sudan i Ucraïna. A Ucraïna, Rússia ha exercit repetidament el seu veto per impedir que el Consell condemni la seva invasió militar i les seves annexions territorials. Al Sudan, els vetos russos van descarrilar de manera similar les iniciatives del Consell destinades a imposar alto el foc enmig de l'escalada del conflicte. Si bé el nombre actual de resolucions no és tan baix com les 10-20 anuals que s'aconseguien aprovar durant la paràlisi generada per la Guerra Freda, contrasta amb l'època immediatament posterior a aquesta, quan el Consell autoritzava amb freqüència operacions de manteniment de la pau multidimensionals i ambicioses, així com d'intervenció política. En l'actualitat, la producció de decisions sobre les operacions de manteniment de la pau es limita en gran mesura a la renovació de mandats i evita un llenguatge que pugui desencadenar vetos. Per exemple, el consell no ha aprovat cap nova missió de manteniment de la pau des del 2014, i la darrera renovació anual del mandat de l'UNIFIL al Líban va evitar esmentar Hezbol·là i va demanar una desescalada general. La missió al Líban acabarà el seu mandat a finals del 2026 i probablement serà desmantellada abans que es pugui arribar a acord de substitució.

El 24 de febrer de 2025, coincidint amb el tercer aniversari de la invasió a gran escala de Rússia contra Ucraïna, el Consell de Seguretat va adoptar la resolució 2774, que demanava una fi ràpida del conflicte sense esmentar-ne l'agressor. Rússia havia vetat dues de les tres esmenes proposades pels membres europeus del Consell, i una tercera no va aconseguir prou vots. El text sense esmenes es va aprovar per deu vots a zero, amb l'abstenció dels cinc membres europeus. Aquell mateix dia, l'Assemblea General va adoptar la resolució ES-11/7 per 93 vots a 18, amb 65 abstencions; els Estats Units hi van votar en contra juntament amb Rússia.[iv] El

contrast era revelador. El 2025 el Consell va adoptar 44 resolucions, la xifra més baixa des del 1991 i tretze menys que el 2021. Només el 61,4% van ser unànimes, en comparació amb una mitjana del 83,9% entre el 2014 i el 2023, i va aprovar vuit declaracions presidencials, enfront d'una mitjana anual d'aproximadament 22 entre el 2011 i el 2020.[v] Tampoc durant la primera meitat del 2026 s'apuntava a una possible recuperació: el Consell va adoptar només 14 resolucions, el 57% d'elles per unanimitat, mentre que l'assignació de les presidències dels seus òrgans subsidiaris es va retardar més que en cap altre moment des del 1979.[vi]

El nombre de resolucions, però, és menys revelador que els conflictes sobre els quals el Consell no ha pogut actuar. Els Estats Units van vetar dos esborranys sobre Gaza presentats pels deu membres electes el 2025, cadascun amb el suport dels altres catorze membres. El Consell només va actuar el 17 de novembre d'aquell any, quan la resolució 2803 va aprovar un pla americà i va autoritzar una "Junta de la Pau" i una Força Internacional d'Estabilització; la Xina i Rússia es van abstenir.[vii] L'acord es va fer possible un cop el membre permanent més estretament implicat amb el conflicte, els EUA, n'havia redactat els termes. Pel que fa al Sudan, el Consell no va emetre cap resposta formal a la situació a Darfur durant el 2025, més enllà de renovar el Panell d'Experts de sancions. Rússia havia vetat un esborrany britànic i serralleonès sobre protecció civil el novembre anterior.[viii] En relació a Myanmar, on la Xina i Rússia han bloquejat més accions, el Consell només va emetre un comunicat de premsa el 2025. La crisi l'estret d'Ormuz ofereix un altre exemple. El 7 d'abril de 2026, la Xina i Rússia van vetar un projecte de resolució liderat per Bahrain; un segon text sobre el desminatge de l'estret, preparat pels Estats Units i Bahrain, no es va sotmetre a votació perquè s'esperava que patís el mateix destí. Aquests casos mostren els límits de comptar només els vetos. L'amenaça d'un veto pot mantenir un esborrany fora de l'ordre del dia o desposseir-lo de la seva substància abans que ser votat; el que es coneix com "veto de butxaca", el qual als Informes de seguiment del Consell de Seguretat s'ha suggerit que un organisme independent hauria de documentar.[ix]

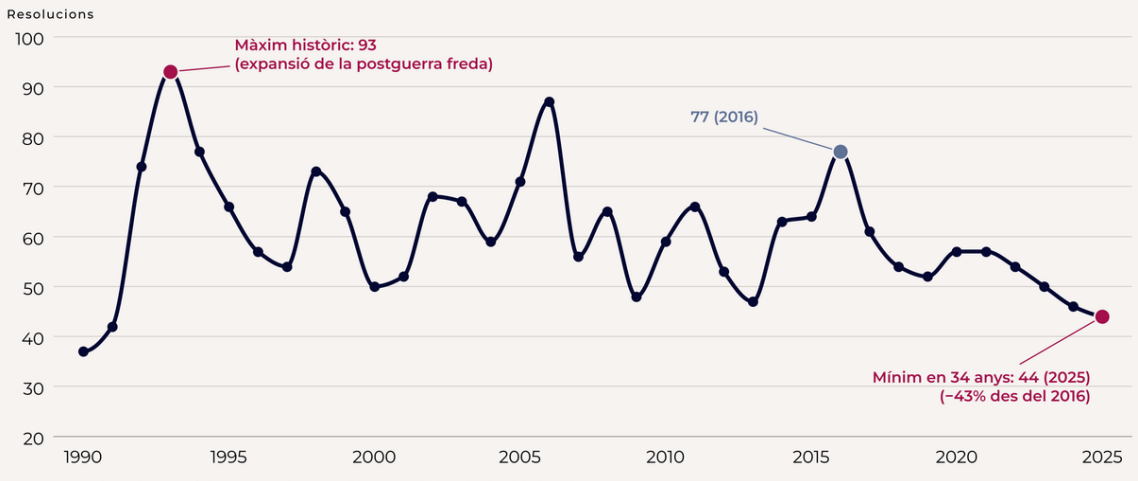
Cal tenir present que aquestes absències són conseqüència d'alguna cosa més que d'un defecte del procediment del Consell. El sistema internacional és anàrquic en el sentit que cap govern està per sobre dels estats sobirans, amb un poder general per fer complir les seves decisions. L'ONU és una organització d'aquests estats. Pot coordinar accions, conferir legitimitat i autoritzar mesures coercitives quan els seus membres hi estan d'acord, però no té cap poder independent comparable a la

capacitat d'un estat per fer complir les lleis als seus ciutadans, i molt menys sobre les grans potències. La Carta va reflectir des d'un inici aquesta realitat: va convertir el Consell en un concert de les grans potències de 1945 i va donar als seus membres permanents els mitjans per evitar l'aplicació de mesures coercitives contra ells mateixos i els seus aliats més propers. L'autoritat que el Consell confereix sobre l'ús de la força depèn, al seu torn, de l'acord entre aquests membres. Un Consell capaç d'imposar una decisió contra un d'ells ja no estaria basaria en el mateix pacte.[x] Per tant, hi ha poques raons per esperar que resolgui una guerra en la qual un membre permanent o un aliat proper sigui una de les parts. Les propostes de reforma que assumeixen que una forma de procedir més efectiva podria convertir el Consell en un govern mundial imparcial parteixen d'una expectativa que mai no va existir en el moment de dissenyar-lo.

Una expectativa més realista pel que fa al Consell de Seguretat no té perquè significar un estàndard més feble per als seus membres. Poden no ser capaços de forçar un membre permanent o un aliat proper, però poden identificar l'agressió i mantenir la pressió política de manera més constant. Al març de 2022, l'Assemblea General ho va fer amb la resolució ES-11/1 sobre Ucraïna, mentre que el Consell, com a mínim, va permetre que l'Assemblea abordés la invasió després de no poder acordar una resposta pròpia.[xi] No obstant això, la rapidesa d'aquesta reacció fa que l'absència d'una pressió comparable en casos com el del Sudan o Myanmar sigui més evident. També dona als governs del Sud Global motius per assenyalar dobles estàndards quan expliquen la seva distància respecte a la institució.

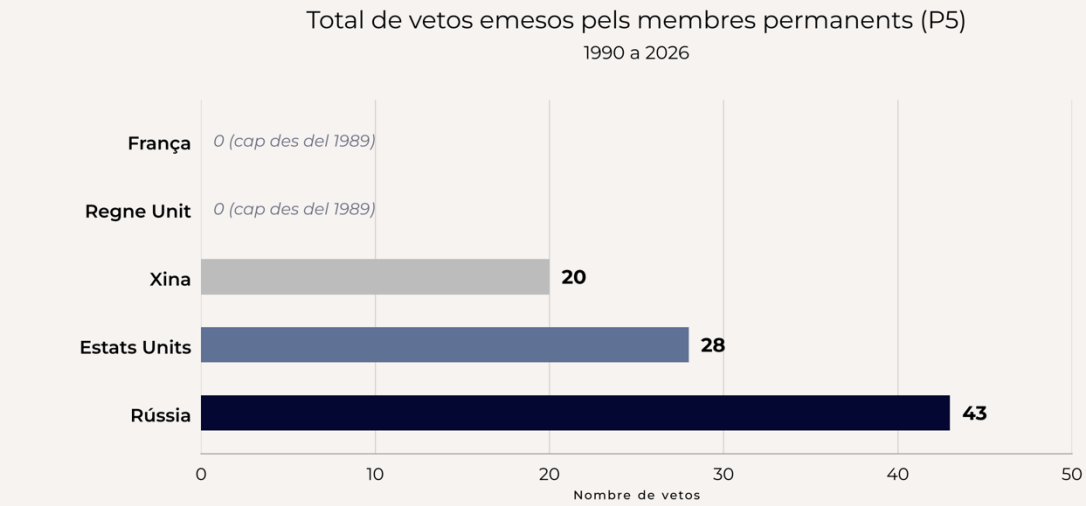
Figura 3: Activitat legislativa del Consell de Seguretat de l'ONU

Nombre total de resolucions adoptades anualment pel Consell de Seguretat
1990 a 2025

Font: Corpus of Resolutions of the UN Security Council (CR-UNSC) / Catalonia Global Institute

Figura 4: Exercici del dret de veto al Consell de Seguretat de l'ONU

Font: Security Council Report i UN Dag Hammarskjöld Library / Catalonia Global Institute

Crisi de liquiditat

La manca de finançament és potser l'aspecte més tangible de la crisi institucional de l'ONU. Com que depèn completament dels estats membres per als seus ingressos, també està molt exposada als impagaments per motius polítics, així com als retards dels principals estats donants. El seu risc financer està molt concentrat, ja que els Estats Units i la Xina representen el 42% del seu pressupost ordinari. A finals de 2025, els pagaments pendents globals del pressupost ordinari se situaven en un rècord d'entre 1.500 i 1.600 milions de dòlars, dels quals Washington n'era l'únic titular de gairebé 1.500 milions (aproximadament el 95% del total dels deutes del pressupost ordinari). En tots els mecanismes de finançament de l'ONU —incloses les missions de manteniment de la pau i els tribunals internacionals—, els pagaments pendents globals van superar els 6.500 milions de dòlars a finals del 2025, amb la quota dels EUA arribant a gairebé 4.000 milions de dòlars. A mitjans del 2026, els endarreriments acumulats dels EUA en tots els comptes van assolir una xifra estimada de 2.700 milions de dòlars.

La quota del pressupost ordinari assignada als cinc països contribuents principals va augmentar del 50,7% en el cicle 2013-2015 al 58,6% per al període 2025-2027. Aquest canvi està impulsat per la taxa de contribució de la Xina, que va passar del 5% al 20% durant aquest període, mentre que els Estats Units es van mantenir al seu límit màxim del 22 %. Els altres grans contribuents han vist com les seves quotes

disminuïen o s'estancaven, amb el Japó baixant al 6,9%, seguit d'Alemanya amb el 5,7%, el Regne Unit amb el 4,0% i França amb el 3,9%. El compromís de la Xina s'aplica al pressupost ordinari i no s'estén a les agències humanitàries de l'ONU que depenen de finançament voluntari. Aquesta concentració incrementen els riscos de liquiditat, ja que aquests percentatges reflecteixen obligacions teòriques en lloc de diners rebuts. A mitjans del 2026, els Estats Units devien 1.300 milions de dòlars en quotes impagades del pressupost ordinari només del cicle actual.

La crisi financera de l'ONU afecta tant la disponibilitat de liquiditat com la magnitud del seu pressupost. Les aportacions tardanes o retingudes dels seus principals contribuents han creat una escassetat persistent de liquiditat. Amb les assignacions del pressupost ordinari reduïdes a la força un 7,26%, de 3.720 milions de dòlars el 2025 a 3.450 milions de dòlars el 2026, [xii] la Secretaria General va implementar una congelació de contractacions a tota l'organització i una reducció del 21% en les Missions Polítiques Especials. En les operacions de manteniment de la pau, les retallades pressupostàries d'emergència van obligar a una reducció d'un quart del volum de tropes desplegades, incloent-hi la repatriació de més de 13.000 cascos blaus a regions vulnerables com la RDC, el Sudan del Sud i la República Centreafricana. Simultàniament, el pilar dels drets humans (ACNUDH, Oficina de l'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Drets Humans) va patir una retallada pressupostària del 16,7%, l'eliminació de 117 llocs de treball i una reducció dràstica de les missions de supervisió sobre el terreny i de les activitats registrades als països —que van passar d'aproximadament 11.000 el 2024 a 5.000 el 2025—, juntament amb una reducció de la durada de les sessions dels òrgans convencionals.

Durant dècades, les consignacions no gastades a finals d'any es retornaven als estats membres, fins i tot quan els diners mai no havien arribat. A finals de juny de 2026, l'Assemblea General va aprovar una prova pilot de quatre anys segons la qual els crèdits es retornarien només quan estiguessin coberts amb efectiu.[xiii] Mentrestant, el Fons de Capital de Treball ofereix poca protecció: el 1946 va cobrir aproximadament trenta setmanes de despeses, mentre que en l'actualitat en cobreix menys de quatre.[xiv] El secretari general va advertir que els efectius podrien esgotar-se abans de juliol de 2026, parlant d'un "col·lapse financer imminent". Aquest resultat es va evitar temporalment, en gran part gràcies al pagament anticipat de la Xina i a un pagament parcial dels Estats Units.

Els retards també donen als estats un mitjà per exercir influència fora de la votació formal. Això ha estat des de fa temps una característica de la política pressupostària de l'ONU.[xv] En el cas nord-americà, la manca de pagament es produeix en paral·lel al memoràndum de gener de 2026 on anuncià la retirada de 66 organismes internacionals, incloent-hi 31 entitats de l'ONU, una mesura Jean Galbraith ha qualificat com a senyal de "menyspreu pels béns comuns globals i desdeny per les Nacions Unides",[xvi] tot i que l'article 17 de la Carta encara exigeix que els Estats Units paguin les seves contribucions assignades.[xvii] L'article 19 pot privar un membre del seu dret a vot a l'Assemblea General un cop els seus retards arriben a les contribucions degudes dels dos anys naturals anteriors. Aquest llindar és un instrument contundent per a una crisi de liquiditat persistent. Les propostes del Centre per a la Cooperació Internacional, que inclouen préstecs limitats, un Fons de Capital de Treball capaç de cobrir tres mesos de despeses i una reserva voluntària, donarien a l'ONU més marge per gestionar els pagaments endarrerits.[xviii] Per la seva banda, la Xina ha seguit un camí diferent. Pagar íntegrament i a temps pot millorar la seva posició de força en una institució de la qual el seu principal rival s'està retirant. Ambdues opcions són polítiques, i, com a tals, ambdues tenen conseqüències molt més enllà del balanç de comptes resultant.

Aquests tres problemes tenen la mateixa font. El Consell de Seguretat no pot actuar quan un membre permanent s'hi nega. Els mandats es multipliquen perquè els estats els creen i trien quines parts finançar. L'organització es queda sense diners quan els seus principals contribuents ajornen el pagament o l'aturen del tot. Les febleses de l'ONU són, en gran mesura, el resultat de les decisions dels estats que la componen. Tanmateix, aquests mateixos estats no han considerat que els convingués desmantellar la institució. Continuen necessitant l'autoritat que aquesta pot conferir, fins i tot mentre en debiliten la capacitat d'actuació. La reforma ha de començar amb aquesta dependència dels estats: uns mandats més disciplinats, uns pagaments més fiables i una pressió més constant sobre els agressors són objectius plausibles. Una autoritat coercitiva per sobre dels membres més poderosos no ho és.

Estats membres i el creixement de la burocràcia de l'ONU

El secretari general va llançar la Iniciativa UN80 el març de 2025 amb l'objectiu de revisar els mandats, les estructures i els mètodes de treball de l'organització. El seu

segon informe de progrés, publicat el maig de 2026, exposa l'abast del que s'ha acumulat. Des de 1946, l'Assemblea General, el Consell Econòmic i Social i el Consell de Seguretat han adoptat més de 40.000 resolucions i decisions; uns 4.000 mandats continuen en implementació activa. El 2024, la Secretaria va donar suport a més de 27.000 reunions intergovernamentals, i a més de 240 òrgans, i va elaborar més de 2.000 informes. D'aquests informes, 1.100 van anar només a l'Assemblea General, i la seva longitud mitjana ha augmentat un 40 per cent des del 2005. Tanmateix, només el 30 per cent de les entitats de l'ONU tenen un marc integrat que vincula els resultats amb els recursos.[xix] El volum de treball ha crescut molt més ràpidament que els mitjans per decidir quines parts encara tenen un propòsit realment vigent.

Una xifra assenyala més directament la causa: el 86 per cent dels mandats de la Secretaria no inclouen cap disposició per a la seva revisió o finalització.[xx] Aquests mandats són creats pels estats membres, no per la Secretaria actuant pel seu compte. Cada govern o coalició pot assegurar-se una tasca que consideri important; tanmateix, pocs tenen incentius per renunciar a un mandat existent. L'acumulació resultant és el problema descrit per la revisió UN80. La divisió de responsabilitats també es fa visible en la resposta a aquesta revisió. La resolució 80/251 de l'Assemblea General estableix un marc per a la creació, la implementació i la revisió dels mandats. Mentrestant, la Secretaria ha examinat possibles fusions entre el PNUD i l'UNOPS, i entre el FNUAP i ONU Dones, la transició d'ONUSIDA el 2026, la integració del Col·legi de Personal del Sistema de l'ONU a l'UNITAR i de l'UNICRI a l'UNODC, i el trasllat de més de 2.300 llocs de treball a seus de destinació de menor cost.[xxi] Els estats membres no han respost a la invitació del Secretari General de proposar canvis estructurals addicionals. Es demana a l'organització que racionalitzi un conjunt de mandats, alguns dels quals se superposen, i que els seus membres continuen protegint.

El finançament reforça el mateix patró. Els donants destinen una part creixent de les seves contribucions a projectes concrets, mentre que es preveia que el finançament bàsic representés només al voltant del 17 per cent dels compromisos el 2026. També financen les agències a través de juntes de govern separades i els assignen tasques més enllà del seu avantatge comparatiu, fomentant la duplicació. Les estructures de coordinació de l'ACNUR, juntament amb les de l'OCHA, en són un exemple.[xxii] La recerca sobre el finançament de l'ONU ha demostrat com les contribucions destinades a projectes concrets traslladen la influència de la presa de decisions

col·lectiva als donants individuals, que poden obtenir amb el finançament allò que no podrien assegurar en una votació.[xxiii] Això no vol dir que la burocràcia estigui exempta de responsabilitat. Les organitzacions internacionals poden ampliar els seus mandats i defensar els seus propis procediments, tal com ha descrit una bona part de la literatura sobre la qüestió.[xxiv] Però la major part del pes acumulat de l'ONU reflecteix les demandes separades dels seus membres. Els plans de fusió i les reubicacions de personal poden estalviar diners, però per si mateixos no canviaran els incentius per crear nous mandats o per pagar només els mandats més afavorits.

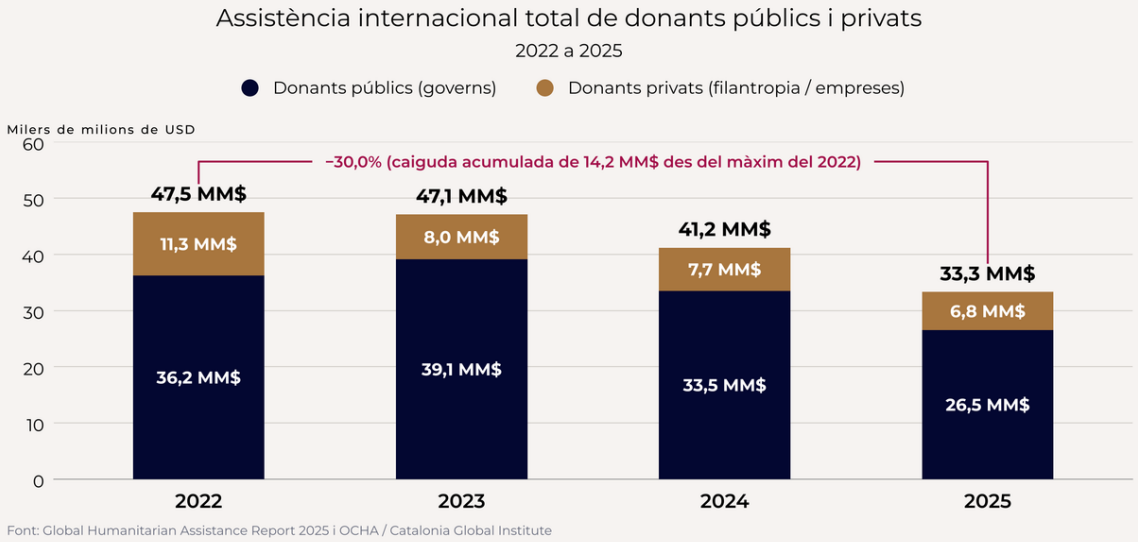
UN80 i el desmantellament del Sistema Humanitari de l'ONU

La contracció de l'arquitectura d'ajuda de l'ONU no és un ajustament aïllat, sinó més aviat el símptoma principal d'una "Gran Recessió de l'Ajuda" més àmplia que sacseja el multilateralisme global. Això està impulsat per les reduccions dels pressupostos d'assistència humanitària dels principals donants occidentals, especialment els Estats Units, que van eliminar la seva agència per al desenvolupament internacional i l'assistència humanitària, USAID, a l'inici de la segona administració Trump. Les agències humanitàries de l'ONU finançades amb fons voluntaris s'han enfrontat a xocs operatius immediats, dels quals encara no s'han recuperat. Tot i que totes les organitzacions humanitàries s'han vist afectades, les del sistema de l'ONU depenien especialment dels fons de l'USAID i d'altres agències, que també han vist com les seves assignacions disminuïen dràsticament.

Com a resposta a aquest xoc, la direcció executiva de l'ONU va emmarcar la reducció de l'estructura institucional a través d'iniciatives de reforma de gran abast, concretament el "Humanitarian Reset" del Comitè Interagències Permanent (IASC) del coordinador de socors d'emergència, Tom Fletcher, i el "New Humanitarian Compact" UN80 del secretari general, António Guterres. Aquests marcs han institucionalitzat una reducció dràstica de les operacions i del personal del sector. Les principals entitats humanitàries han dut a terme retallades històriques de plantilla, amb l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) reduint els costos globals de personal en un 30% i eliminant uns 3.500 llocs de treball fixos, l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM) perdent gairebé el 30 % de la seva plantilla, i l'UNICEF retallant més del 10% del seu personal. El WFP també està en procés de reestructuració per adaptar-se a pressupostos més ajustats. Altres parts de l'ONU que són peces clau de les intervencions humanitàries també han

experimentat reduccions generalitzades de personal, com ara el Departament de Seguretat i Protecció de l'ONU, o UNOPS, l'agència que gestiona la logística de les operacions de l'ONU.

Figura 5: Evolució del finançament de l'assistència humanitària mundial

Font: Global Humanitarian Assistance Report 2025 i OCHA / Catalonia Global Institute

Anunciada pel secretari general António Guterres el març de 2025 per commemorar el 80è aniversari de l'organització, UN80 és (malgrat la retòrica) primer i principalment un exercici de reestructuració corporativa i d'estalvi de costos d'una organització que s'ha expandit durant dècades cap a la majoria dels àmbits polítics, i que ha permès la creació d'òrgans, instituts i entitats afiliades que mai no han tingut una estratègia financera clara més enllà de les contribucions voluntàries, principalment del mateix grup de grans països occidentals o governs que els acullen. Aquestes dinàmiques són una part esperable de com es comporten les organitzacions, però també ho són les tensions polítiques que es creen quan es desmantellen.

Amb aquesta prioritat ja establerta, analistes i diplomàtics assenyalen que l'UN80 ha deixat de banda de manera efectiva la reforma política estructural en lloc de galvanitzar-la. En canalitzar l'energia de la reforma multilateral cap a la reestructuració administrativa interna, la gestió de mandats i les fusió d'agències, la iniciativa corre el risc de convertir-se en un exercici d'austeritat *de facto* que gestiona el declivi sense tocar les dinàmiques de poder fonamentals del Consell de Seguretat. Les grans potències, especialment els Estats Units sota l'administració Trump, que

van acumular 2.700 milions de dòlars en retards en els pagaments per a les operacions regulars i de manteniment de la pau mentre exigien retallades operatives profundes, han defensat les retallades administratives de l'UN80. Aquest enfocament permet als estats poderosos donar suport a la reforma de l'ONU en forma de reduccions de costos, alhora que desvia la pressió del control del veto o d'altres qüestions polítiques.

Confrontació geoeconòmica i l'ús de la política comercial com a arma

Altres riscos als quals s'enfronten l'ONU i, més en general, el sistema multilateral, sorgeixen de la creixent tendència cap a la confrontació geoeconòmica. La interdependència econòmica, que abans es considerava un estabilitzador durant el període liberal, avui dia es percep cada cop més com una font de vulnerabilitat i, alhora, com un mitjà de pressió dels estats sobre altres. Farrell i Newman han demostrat que l'estructura asimètrica de les xarxes econòmiques globals concentra el poder en uns quants nodes centrals, i que els estats que les controlen poden explotar els efectes "panòptic" i "punt d'estrangulament", és a dir, recollir informació estratègica o negar l'accés a la xarxa als seus adversaris.[xxv] Allò que durant dècades es va presentar com una integració despolititzada dels mercats regionals i globals s'ha convertit, per tant, en un terreny de coacció. Roberts, Choer Moraes i Ferguson han descrit aquest període com el pas cap a un ordre geoeconòmic, caracteritzat per la "securitització de la política econòmica i l'economització de la política estratègica". [xxvi]

Els instruments d'aquesta confrontació són tant d'ordre ofensiu com defensiu. Entre els ofensius, els aranzels s'utilitzen cada vegada més com a instrument de coacció política, juntament amb els controls d'exportació de tecnologies crítiques com els semiconductors i els xips d'IA, les sancions i les sancions secundàries, el control dels minerals crítics i dels terres rares, i el cribratge d'inversions. Els instruments defensius inclouen el que en anglès es coneix com a *decoupling* i *derisking*, així com el retorn a la producció nacional i la relocalització en països aliats, la reorganització de les cadenes de subministrament segons línies d'afinitat política en lloc d'eficiència, la qual cosa sovint produeix una fragmentació en blocs rivals. El personal del FMI ha advertit que aquesta fragmentació geoeconòmica impulsada per les polítiques és un procés multidimensional, els costos del qual es transmeten a través

del comerç, els fluxos de capital, la difusió de la tecnologia, la migració i la provisió de béns públics globals.[xxvii]

Tot i que no és un òrgan de l'ONU, una institució multilateral com l'Organització Mundial del Comerç ha estat fins ara la principal víctima institucional d'aquest canvi. La paràlisi de l'Òrgan d'Apel·lació des del 2019 va privar el sistema de la seva segona instància per resoldre disputes. Com han argumentat Hoekman i Mavroidis, però, el que realment està en joc és el principi de resolució de disputes despolititzada reflectit en la norma del consens negatiu.[xxviii] Paral·lelament, l'excepció de "seguretat nacional" de l'article XXI del GATT s'ha invocat cada cop més des del 2019, fins i tot per a mesures sobre productes sense una rellevància estratègica evident.[xxix] Les normes cedeixen el pas al poder de negociació, i els estats petits i mitjans perden capacitat d'influència; la confrontació s'estén a dominis no econòmics com l'accés a finançament, tecnologia i seguretat alimentària; i els objectius de desenvolupament queden subordinats a la competència estratègica. Al mateix temps, aquest és un procés que genera oportunitats. Les estratègies de diversificació entre les potències mitjanes s'han accelerat. En aquest sentit, la signatura de l'acord UE-Mercosur el gener de 2026, després de més de dues dècades de negociacions, n'és un dels exemples més visibles, tot i que la seva ratificació per la part europea continua sent incerta després que el Parlament Europeu el remetés al Tribunal de Justícia de la UE. Com passa amb diversos organismes de l'ONU i amb l'FMI, la pressió per reformar l'OMC també ha crescut, i les economies “connectores” capaces de fer de pont entre blocs poden trobar un nou marge de maniobra, sempre que es mantingui obert un camí pragmàtic per preservar els guanys de tot moviment vers una major integració.

L'auge del multilateralisme selectiu i les amenaces de les potències revisionistes

Durant l'última dècada i mitja, el món ha estat testimoni de com l'autoritat i la legitimitat de les institucions multilaterals s'han qüestionat cada cop més. No només per part d'estats revisionistes com Rússia, Israel, els Emirats Àrabs Units o Turquia, sinó també pels Estats Units sota les dues administracions Trump. Al centre d'aquestes crítiques hi ha les institucions del sistema de Nacions Unides. En lloc d'afrontar una crisi terminal, el multilateralisme s'està seleccionant a la carta, en una dinàmica en què els estats hi participen quan els convé i en surten o l'obstrueixen

quan els limita. Ja el 2021, Lake, Martin i Risse van advertir que l'ordre internacional liberal estava en perill "potser com mai abans", i que les dinàmiques polítiques i econòmiques internes es combinaven amb les amenaces externes que el feien més fràgil. [xxx]

Tres factors simultanis estan desmuntant la base de l'antic ordre liberal basat en normes: Potències globals o regionals, especialment Rússia i la Xina, que qüestionen els principis d'aquest ordre mentre construeixen esferes alternatives a través d'institucions regionals; els actors regionals emergents que troben que busquen maximitzar la seva posició recorrent a l'ús de la força; i els moviments il·liberals transnacionals, també dins dels Estats Units i Europa. Rússia viola obertament les normes fonamentals de l'ordre liberal, com la sobirania i la prohibició de l'ús de la força, mentre roman dins de les institucions i utilitza el seu veto al Consell de Seguretat quan li convé. La Xina, en canvi, segueix un enfocament de "reforma des de dins": Lam i Fung mostren que Pequín considera l'enviament dels seus ciutadans a organitzacions internacionals com "un mitjà per donar forma a aquestes institucions des de dins", sovint amb l'objectiu d'afeblir els instruments i mecanismes de drets humans, tot i que els resultats són dispars.[xxxi] El resultat d'aquests tres factors en el sí de les Nacions Unides són els buits de finançament i la pèrdua de capacitat institucional, la dilució normativa, un Consell de Seguretat paralitzat i l'efecte dels precedents, ja que si l'hegemó se'n retira, els altres se senten lliures de fer el mateix. Les fortaleses d'aquest ordre en canvi resideixen en les potències mitjanes, la UE i les coalicions d'estats amb idees afins que omplen el buit de lideratge, que poden aportar un finançament més diversificat, i un debat obert sobre la reforma de l'ONU que atorgui un paper més gran per a les organitzacions regionals i els actors no estatals.

La retirada dels Estats Units de les organitzacions internacionals el 2026 ha donat a aquesta tendència una nova dimensió. Després de les retirades inicials d'organismes com l'OMS, el Consell de Drets Humans, la UNESCO i l'UNRWA el 2025, el memoràndum presidencial del 7 de gener de 2026, dirigit a 66 entitats (incloent-ne 31 dins del sistema de l'ONU com la CMNUCC, el GIEC i la Comissió de Dret Internacional), va formalitzar aquesta estratègia de retirada més àmplia (tal com s'indica a la secció de crisi de liquiditat).[xxxii] En alguns casos, les retirades s'han utilitzat per negociar un canvi institucional en lloc de ser una ruptura definitiva. En general, la reincorporació continua sent legalment possible per a futures administracions

nord-americanes, però restaurar la seva credibilitat com a soci a llarg termini serà una tasca molt més difícil. Mentrestant, les retallades de finançament i la crisi de liquiditat que van emmarcar la iniciativa de reforma UN80 ja estan erosionant la capacitat operativa de les agències de l'ONU.

En alguns casos, la retirada s'ha acompanyat de la promoció d'arquitectures externes que competeixen amb l'ONU. Així, el "Consell de la Pau" (Board of Peace), establert per la Resolució 2803 (2025), és l'exemple definitiu d'una iniciativa llançada fora del sistema de l'ONU per eludir els marcs multilaterals tradicionals (tal com s'ha comentat anteriorment). L'organització de les relacions internacionals es fa cada cop més en clubs en lloc de fòrums universals.

Tot i que no és una amenaça directa per a l'ONU com a tal, el BRICS+ ha passat de ser un acrònim d'inversió a una plataforma política per els greuges del Sud Global que abans es canalitzaven principalment a través d'òrgans de l'ONU, com ara el G77, la UNCTAD o l'Assemblea General. La cooperació dins dels BRICS+ ha tingut com a objectiu, més que no pas capgirar l'equilibri de poder, l'emergència gradual d'un ordre multipolar i pressionar els Estats Units i els seus aliats perquè apliquin certes normes existents de manera més coherent. L'expansió des del 2024 (Egipte, Etiòpia, Iran, els Emirats Àrabs Units i, el gener del 2025, Indonèsia), juntament amb la categoria de país soci creada a la cimera de Kazan, ha donat al grup un pes demogràfic i econòmic més gran, però també més heterogeneïtat. Sota la presidència de l'Índia el 2026 hi havia una llista d'onze membres i deu països socis. Com assenyala el Carnegie Endowment, el significat d'aquesta expansió continua sent motiu de debat: alguns analistes preveuen que els BRICS podrien evolucionar cap a “un bloc coherent i antioccidental” que aprofundeixi les divisions al G20 i a l'ONU, mentre que les motivacions dels membres divergeixen, des del desig de Rússia de construir un bloc rival fins a la recerca d'estatus i poder de decisió per part d'altres.[xxxiii]

La seva agenda (reforma de les institucions de Bretton Woods, la reducció de la dependència del dòlar i una crítica a la doble moral occidental, per exemple en el cas de Gaza enfront d'Ucraïna) coexisteix amb profundes tensions internes: la rivalitat entre l'Índia i la Xina, les posicions divergents sobre l'agressió russa a Ucraïna i la convivència entre democràcies i autocràcies. Per tant, si els BRICS+ són un bloc coherent o un fòrum poc estructurat continua sent una qüestió oberta. Els principals riscos són que l'ONU perdi el seu paper com a fòrum principal per a les demandes

del Sud Global, que Rússia i la Xina instrumentalitzin aquestes queixes per legitimar el seu revisionisme, i que el finançament per al desenvolupament es fragmenti. Alhora, les oportunitats són la pressió per a reformes pendents des de fa temps, com ara la representació al Consell de Seguretat i les quotes de l'FMI, el paper de l'Índia, el Brasil i Sud-àfrica com a actors pont, i l'espai per a la cooperació temàtica amb socis occidentals sobre el clima, el deute i la salut.

Un altre risc associat amb les tendències revisionistes és el que es coneix com a minilateralisme. El multilateralisme de la postguerra, la governança internacional dels "molts", en paraules de Kahler, implicava barreres relativament baixes a la participació.[xxxiv] Al contrari, el minilateralisme inverteix aquesta lògica, ja que consisteix en coalicions petites, flexibles i creades amb un propòsit concret que canvien la universalitat per la rapidesa i l'eficàcia. Aquestes formes alternatives d'acció col·lectiva representen un complement, però sovint també un substitut, de la cooperació intergovernamental tradicional basada en l'ONU, oferint rapidesa, modularitat i experimentació, però a costa de la rendició de comptes.

Havent experimentat un augment en nombre durant els darrers anys, la tipologia dels fòrums minilaterals és diversa, des de coalicions de seguretat com AUKUS, el Quad o la recent aliança trilateral entre l'Aràbia Saudita, el Pakistan i Turquia, fins a acords econòmics i comercials com el Future of Investment and Trade (FIT) Partnership, llançada el setembre de 2025 per catorze economies obertes petites i mitjanes i que ara compta amb setze membres, que funciona mitjançant declaracions no vinculants i una “geometria variable”, una via pragmàtica per a les potències petites i mitjanes dependents del comerç, la utilitat de la qual dependrà d'obtenir resultats a gran escala. Altres exemples inclouen coalicions específiques sobre qüestions concretes, com ara aliances tecnològiques, el Grup de Contacte per a la Defensa d'Ucraïna o clubs climàtics. La seva lògica comuna són els interessos compartits en esferes específiques en lloc de valors compartits, costos d'entrada baixos, sense requisits de consens i, sovint, sense base usant tractats internacionals. Aquest model comporta l'exclusió de la majoria d'estats, una rendició de comptes i transparència febles, i conjunts de normes fragmentats i potencialment incompatibles. Una ONU marginada a un paper residual i un tipus de relacions entre Estats que depèn de la política interna dels membres i que és per tant més inestable. Les oportunitats que el model ofereix són en canvi que aquestes coalicions poden actuar com a laboratoris per a normes que es multilateralitzin més endavant

(defensada per autors com Pedussel Wu et al. com la tesi dels "pilars bàsics"), [xxxv] poden dur a terme accions eficaces allà on els fòrums universals estan bloquejats i poden donar capacitat d'actuar als estats petits i mitjans, com mostra la FIT Partnership. La qüestió analítica clau és, per tant, si complementen o substitueixen el multilateralisme universal.

En conjunt, aquestes tendències assenyalen un canvi des d'un ordre universal basat en normes cap a un altre més transaccional, fragmentat i basat en el poder. L'oportunitat comuna és que aquest buit obre un espai perquè les potències mitjanes, les organitzacions regionals i la societat civil defensin i adaptin les normes universals.

Perspectives

El debat sobre la reforma del Consell de Seguretat

Quan Claudia Sheinbaum va assumir la presidència de Mèxic l'octubre de 2024, el seu discurs inaugural va abordar la urgència de la reforma de l'ONU. La veritable seguretat internacional, va argumentar, no pot existir sense eliminar el dret de veto a les Nacions Unides. La seva crida a abolir el veto va sumar veus a un consens entre els líders mundials —particularment els no occidentals— que l'arquitectura actual de la governança global està desfasada respecte a les aspiracions geopolítiques de les potències mitjanes d'arreu del món, com les que té Mèxic.

L'arquitectura del Consell de Seguretat és l'element central de tots els intents de reformar les Nacions Unides. Això és, per descomptat, perquè el Consell és l'única institució del sistema internacional en la qual l'ús de la força entre estats es pot legitimar públicament. Va ser dissenyat el 1945 per reflectir la distribució de poder geopolític de l'època posterior a la Segona Guerra Mundial entre els 51 estats fundadors de l'ONU. Noranta-un anys després, la composició del Consell i la concentració de seients permanents i del poder de veto a mans de la Xina, França, Rússia, el Regne Unit i els Estats Units divergeixen de les realitats geopolítiques del segle XXI. Aquestes oscil·len ara entre la bipolaritat EUA-Xina i un seguit de potències regionals mitjanes però importants. En aquesta configuració, no hi ha cap gran potència que pugui al·legar haver-se quedat sense un seient permanent; més aviat, hi ha un conjunt de països que resulten indispensables a escala regional i que, en

conjunt, posen de manifest que el sistema no s'ajusta bé als equilibris de poder actuals.

Mentre que la membresia de l'ONU s'ha ampliat a 193 estats sobirans, el Consell de Seguretat només ha experimentat una única ampliació estructural en la seva història, quan una esmena de 1963 va ampliar els seients no permanents de sis a deu. Durant l'última dècada, les pressions principals per a la reforma s'han intensificat a causa de dos factors: en primer lloc, el sistema de veto ha obstaculitzat el rendiment i la capacitat de decisió del Consell durant les grans crisis mundials, la qual cosa ha erosionat la seva legitimitat, i en segon lloc, la noció d'equitat en el sistema internacional que tenen les elits diplomàtiques de molts països s'ha decantat cap a una major preocupació per la representació i ha amplificat les demandes perquè les potències mitjanes tinguin una veu més forta.

La reforma estructural, a través de la mateixa Carta de l'ONU, s'enfronta a l'obstacle legal de l'article 108, que requereix un vot de dos terços a l'Assemblea General i la ratificació obligatòria per part de dos terços dels estats membres, incloent-hi els cinc membres permanents. Per tant, els estats amb dret de veto poden bloquejar qualsevol reforma que modifiqui o redueixi aquests mateixos privilegis. Donada la rigidesa de modificar l'article 27 per abolir o restringir formalment el veto, els esforços de reforma s'han centrat en dues vies principals: la moderació política voluntària i la reactivació de les obligacions vinculants de la Carta.

Restricció voluntària del veto

L'impuls normatiu principal per frenar l'abús del veto durant les catàstrofes humanitàries es basa en dos compromisos complementaris: la Declaració Política Franco-Mexicana (2015), que proposa un acord col·lectiu i voluntari entre els P5 per abstenir-se d'utilitzar el veto en casos que impliquin atrocitats massives, genocidi, crims de guerra i crims contra la humanitat (aprovat per 128 estats membres, i al qual el Regne Unit s'hi va adherir formalment el 22 de setembre de 2026, durant la 81a sessió de l'Assemblea General de l'ONU, per convertir-se en el segon signatari dels P5 juntament amb França), i el Codi de Conducta del Grup ACT (2015), elaborat pel Grup de Rendició de Comptes, Coherència i Transparència, format per 27 membres, que convida tots els estats membres de l'ONU a comprometre's a no votar en contra de projectes de resolució creïbles destinats a prevenir o posar fi a

atrocitats massives (aprovat per 130 estats membres, amb el suport de França i el Regne Unit entre els P5).

Tot i que ja fa més d'una dècada que van ser creades, ambdues iniciatives van rebre una reafirmació política al Pacte per al Futur de setembre de 2024 i a la Resolució 79/327 de l'AGNU (setembre de 2025), que va fer una crida als estats perquè s'abstinguessin de prendre mesures que impedissin l'acció del Consell contra les atrocitats massives. No obstant això, com que aquests compromisos continuen sent compromisos de dret tou, el seu efecte pràctic es veu limitat per la negativa dels Estats Units, Rússia i la Xina a signar-los.

Per limitar l'ús egoista del veto sense esmenar la Carta, diversos estats membres i experts jurídics han defensat la renovada aplicació de la disposició d'abstenció obligatòria de l'article 27.3 de la Carta de l'ONU. Aquesta disposició exigeix que un membre del Consell de Seguretat que sigui part en una disputa s'abstingui de votar les decisions en virtut del Capítol VI i de l'article 52.3 (tot i que no s'aplica a les accions coercitives vinculants en virtut del Capítol VII). La norma es va aplicar en diverses ocasions durant les primeres dècades de l'ONU, incloent-hi una sèrie de casos entre 1946 i principis de la dècada de 1950 i la no participació d'Argentina en la votació del cas Eichmann el juny de 1960, però des de llavors ha caigut en gran part en desús. Des de la invasió d'Ucraïna per part de Rússia, estats com Liechtenstein i els membres del Grup ACT, juntament amb diversos juristes, han argumentat que l'article 27 continua sent legalment vinculant i que s'hauria d'aplicar de manera més coherent, especialment quan un membre del Consell de Seguretat és part directa en la disputa que s'està considerant.

Tot i que la qüestió va guanyar visibilitat renovada enmig de debats més amplis sobre la rendició de comptes del Consell de Seguretat, el Pacte pel Futur de 2024 va fer poc per avançar l'article 27 més enllà de reafirmar compromisos generals amb un ordre basat en normes. El Pacte ni va aclarir la interpretació de la disposició ni va establir mecanismes per fer complir-la. En conjunt, els esforços per revifar l'article 27 estan plens de desacords sobre la terminologia que amaguen la manca de compromís polític dels estats membres amb interessos en les resolucions del Consell de Seguretat i, per descomptat, de la Xina i els EUA —per exemple, a través d'interpretacions divergents sobre què constitueix una “controvèrsia” en contraposició a una “situació” en un sentit més ampli. Per abordar aquests reptes, alguns estats, juristes i organitzacions de la societat civil han defensat la recerca

d'una major claredat jurídica mitjançant una resolució de l'Assemblea General o un dictamen consultiu del Tribunal Internacional de Justícia sobre la interpretació i aplicació de l'article, que aclareixi l'abast i la naturalesa vinculant de l'obligació d'abstenció.

Seus regionals al Consell de Seguretat

Una altra branca d'iniciatives de reforma ha analitzat la incorporació de nous seients al Consell basats en regions en lloc d'estats individuals, amb l'objectiu d'ampliar la representació i incorporar forces que puguin moderar els conflictes. Des de l'inici d'aquesta idea, Àfrica ha liderat la defensa de la representació regional. En el seu discurs a l'Assemblea General de l'ONU el 2024, el president de Malawi, Lazarus Chakwera, va demanar dos seients africans permanents amb dret a veto al Consell de Seguretat, assenyalant una creixent obertura internacional dirigida a abordar la subrepresentació històrica.

Segons el Consens d'Ezulwini, adoptat per la Unió Africana (UA) el 2005, la posició africana exigeix dos seients permanents amb ple dret de veto, així com l'elecció de seients addicionals no permanents. Cal destacar que el Consens especifica que aquests seients permanents serien ocupats per estats membres africans individuals seleccionats per la UA, en lloc de ser ocupats directament per l'organització regional mateixa. No obstant això, la competència interna entre els principals aspirants regionals, especialment Nigèria, Sud-àfrica i Egipte, continua complicant un acord sobre quines nacions específiques haurien d'ocupar els possibles seients permanents.

Per superar les rivalitats nacionals, algunes propostes defensen el Model d'Unió Regional, que assignaria directament seients permanents o a llarg termini a organismes regionals com la UA, la UE, l'ASEAN o la CELAC. No obstant això, l'establiment de seients regionals s'enfronta a formidables barreres legals sota la Carta de l'ONU: la filiació de l'ONU està estrictament restringida per als estats sobirans, segons el que s'estableix en l'article 4, mentre que l'article 23 defineix precisament que la composició del Consell de Seguretat es formi tan sols entre membres de l'ONU. Superar aquestes restriccions requeriria una esmena formal de la Carta d'acord amb l'article 108. A més, les grans potències com els Estats Units i Rússia s'oposen fermament a la representació regional directa, mentre que el document de propostes de les negociacions intergovernamentals (IGN) de 2026,

elaborat pels copresidents, recull el desacord persistent sobre alternatives que van des de l'addició de seients no permanents fins a noves categories de membres permanents (vegeu la discussió detallada a “Els límits legals i polítics dels seients regionals”).

En el context europeu, establir un seient directe de la UE alinearia el Consell amb les realitats econòmiques i polítiques globals: la UE i els seus estats membres actualment aporten entre el 30 i el 35 per cent del pressupost ordinari de l'ONU i tenen un estatus d'observador reforçat a l'Assemblea General. Mitjançant una esmena a la Carta, els seients regionals pertanyerien a l'organització col·lectiva, en lloc d'un sol país. No obstant això, la UE no difereix gaire d'altres blocs regionals en la seva coneguda desunió en matèria de política exterior, i és difícil imaginar la direcció del vot en qüestions habitualment divisòries que s'aborden al Consell, com ara els conflictes a l'Orient Mitjà.

Al costat de les propostes centrades en la representació regional, altres models de reforma se centren a ampliar les categories de membres individuals. L'aliança G4 (Brasil, Alemanya, Índia i el Japó) defensa ampliar el Consell de Seguretat mitjançant l'addició de sis nous seients permanents i quatre o cinc nous seients no permanents, argumentant que el Consell hauria de reflectir millor les realitats geopolítiques contemporànies i la representació regional. La proposta preveu nous membres permanents que inicialment servirien sense drets de veto. A la dècada de 1990 va sorgir un grup alternatiu, format principalment pels competidors geopolítics dels països del G4, el grup *Uniting for Consensus* (UfC). S'oposaven a la creació de nous seients permanents i proposaven a canvi una ampliació de la membresia electa mitjançant seients renovables a llarg termini. Tot i que les propostes del G4 i l'UfC encara formen part dels debats sobre la reforma, cap de les dues ha aconseguit el ampli consens polític que seria necessari per a una esmena de la Carta. Des de l'anunci de la iniciativa UN80, l'atenció s'ha centrat en la gestió del xoc financer, i aquests debats ara estan en un segon pla.

Enfortiment de l'Assemblea General: Mecanismes de garantia davant la inacció del Consell

Quan l'impàs del Consell de Seguretat impedeix que compleixi la seva responsabilitat principal de vetllar per la pau, l'Assemblea General pot utilitzar la Resolució 377 A (V) ("Unint-nos per la Pau"), adoptada el 1950. Aquest procediment

permet que l'Assemblea es reuneixi en una Sessió Especial d'Emergència en un termini de 24 hores per recomanar mesures col·lectives als estats membres, incloent-hi l'aïllament diplomàtic, les sancions selectives i els mecanismes d'investigació. Des de la seva creació el 1950, el mecanisme ha convocat 11 Sessions Especials d'Emergència de l'Assemblea General de l'ONU. Les activacions recents, com la 10a Sessió Especial d'Emergència sobre Palestina i l'11a Sessió Especial d'Emergència sobre Ucraïna, semblen demostrar que aquest mecanisme continua sent una alternativa viable per a tractar crisis, encara que els resultats no siguin equiparables als del Consell de Seguretat. En la 11a sessió, per exemple, l'Assemblea va establir el Registre Internacional de Danys per a Ucraïna.

Una de les innovacions processals més significatives dels recents esforços de reforma del Consell de Seguretat va originar-se sota el lideratge del representant permanent de Liechtenstein, Christian Wenaweser. En lloc de buscar restringir el dret de veto en si mateix, la iniciativa es va basar en els poders existents de la Carta de l'Assemblea General per augmentar la supervisió del bloqueig del Consell de Seguretat. Després de guanyar impuls arran de la invasió russa d'Ucraïna i del veto rus a una resolució del Consell de Seguretat el febrer de 2022, l'esforç va culminar amb l'adopció per consens de la Resolució 76/262 de l'AGNU l'abril de 2022. En virtut d'aquest mandat, sempre que un membre permanent exerceixi el veto, el president de l'Assemblea General ha de convocar una reunió plenària formal en un termini de deu dies laborables, donant prioritat a l'estat que ha exercit el veto per explicar-ne la seva posició i convidant el Consell de Seguretat a presentar un informe especial prèviament. Tot i que el mecanisme no imposa cap restricció legal a l'ús del veto, augmenta la responsabilitat política en sotmetre els vetos a l'escrutini de la resta de membres de l'ONU. Això obliga els estats del P5 a justificar les seves accions amb l'esperança d'augmentar el cost polític d'exercir un veto i d'institucionalitzar el control públic.

La perspectiva de les nacions sense estat

La fragmentació i els reptes creixents que afronta l'ordre multilateral, tal com s'ha descrit a les seccions anteriors, s'analitzen habitualment únicament des de la perspectiva dels estats. Això es basa en el fet que els estats són els principals actors en les relacions internacionals i, com a tals, els principals subjectes de

responsabilitats envers les institucions, les obligacions mútues i pel que fa al compliment dels drets humans. Tanmateix, les tendències actuals, així com els reptes que afronta el sistema multilateral de l'ONU, també estan remodelant l'espai disponible per a les nacions sense estat, és a dir, comunitats nacionals amb una identitat política pròpia però sense sobirania estatal, tot i que en casos com el de Catalunya, el País Basc o Flandes posseeixen les seves pròpies institucions d'autogovern. L'acció exterior dels governs no centrals distingeix entre la paradiplomàcia, l'activitat internacional dels governs subestatals dins de les seves competències, i la protodiplomàcia, una acció exterior destinada a obtenir suport internacional per a una futura secessió. Els motius, les oportunitats i les estratègies van des de la promoció econòmica fins a la projecció cultural i política. Per a les nacions que tenen una identitat nacional distintiva, com ara Catalunya, Escòcia, el Quebec o Flandes, la paradiplomàcia es pot utilitzar d'una manera altament política, com a element en la construcció nacional de les nacions sense estat. En el context del desordre mundial actual, l'estratègia més prometedora per a elles no és participar en àmbits alternatius (encara que això podria resultar avantatjós en alguns casos), sinó inserir-se en les institucions existents i concentrar la seva defensa en els òrgans tècnics i especialitzats del sistema de l'ONU, on la sobirania és menys un obstacle.

Aprofitant les estructures institucionals existents

Les organitzacions internacionals continuen sent les vies més accessibles per projectar poder tou i per legitimar l'acció política. En aquest sentit, fins i tot les institucions regionals i universals, debilitades, continuen sent el lloc on s'escriuen les normes de pertinença a la societat internacional i on, en la pràctica, es distribueix el reconeixement. Constitueixen un terreny de joc marcat per dues característiques. D'una banda, segons autors com Elin Royles, l'acció internacional dels governs subestatals és poc valorada pels poders constitucionals formals dels estats als quals pertanyen, i depèn molt més de les estructures d'oportunitat que ofereix cada àmbit polític, incloses les institucions internacionals i les xarxes no governamentals.[xxxvi] La pràctica general pel que fa al reconeixement estatal afegeix un segon argument. Mitjançant dades sobre moviments secessionistes i el reconeixement per les grans potències entre el 1931 i el 2000, alguns estudis han demostrat fins a quin punt l'emergència de nous estats va dependre decisivament de les decisions

estratègiques de reconeixement de les grans potències i, per tant, de criteris geopolítics d'oportunitat, en lloc de només de les qualitats internes dels moviments secessionistes o la seva acció en el marc de les institucions internacionals.[xxxvii] En altres paraules, "el dret a l'estatut d'estat" és conferit col·lectivament pels estats existents, i les institucions multilaterals en què es reuneixen actuen com a fòrums determinants on tenen lloc aquests processos.

Des d'aquesta perspectiva, les nacions sense estat que aspiren a l'estatut estatal haurien de pretendre operar dins d'aquestes institucions, en lloc de crear-ne de paral·leles. El cas de Kosovo il·lustra com una inserció institucional parcial pot acumular reconeixement internacional de facto: sense ser membre formal de l'ONU (a causa de l'oposició tant de Rússia com de la Xina al Consell de Seguretat), es va convertir en el 186è membre del FMI el juny de 2009 i es va unir alhora a les institucions del Grup del Banc Mundial.[xxxviii] Al contrari, l'experiència de l'Organització de Nacions i Pobles No Representats (UNPO), fundada a l'Haia el febrer de 1991 com a plataforma per a pobles sense estat amb representació internacional denegada, mostra els límits dels organismes paral·lels. Ofereix visibilitat i plataformes de solidaritat, però els antics membres que van assolir l'estatut d'estat plenament reconegut ho van fer per altres canals, després dels quals van abandonar l'organització, com ara Armènia, Geòrgia, Estònia o Letònia.[xxxix] En qualsevol cas, la principal rellevància d'aquest tipus de fòrums rau en el fet que serveixen com a plataforma que pot facilitar una participació més eficaç en organismes multilaterals, especialment dins del sistema de l'ONU, mitjançant assistència tècnica i experiència, i xarxes consolidades.

Pel que fa a les arquitectures alternatives que proliferen avui dia, són encara més tancades pel que fa a l'accés que l'ONU mateixa. Organitzacions com BRICS+, el Consell de la Pau o els minilaterals de seguretat són clubs exclusivament intergovernamentals, i la seva flexibilitat es paga amb una rendició de comptes més feble i amb l'exclusió dels qui no hi estan convidats.[xl] Aquests, és clar, inclouen nacions sense estat.

El sistema de l'ONU, però, no és tan tancat com sembla, i es pot identificar una tipologia de rutes d'accés. Quatre rutes destaquen, que pertanyen a dues famílies diferents. La primera és *la condició de membre associat,* en certs òrgans del sistema de l'ONU. La Constitució de la UNESCO preveu que "els territoris o grups de territoris que no són responsables de la conducció de les seves relacions internacionals"

puguin ser admesos com a membres associats, però només "mitjançant una sol·licitud presentada en nom d'aquest territori [...] pel Membre o altra autoritat responsable de les seves relacions internacionals".[xli] Flandes, per la seva banda, és membre associat de l'Organització Mundial del Turisme (Turisme de l'ONU) des de l'octubre de 1997, una condició que els Estatuts de Turisme de l'ONU també fan dependent de l'"aprovació prèvia de l'Estat membre que assumeix la responsabilitat de les seves relacions externes" i d'una majoria de dos terços a l'Assemblea General.[xlii] La segona via és *la participació dins la delegació estatal*: des de l'acord del 5 de maig de 2006 entre els governs del Quebec i del Canadà, un representant del Quebec forma part de la Delegació Permanent del Canadà a la UNESCO.[xliii] La tercera és *la contribució financera i tècnica*: Flandes va crear dos fons fiduciàris de la UNESCO, dedicats a la ciència i al patrimoni, i va aportar uns 33 milions d'euros entre el 2000 i el 2018, fet que l'ha convertit, en paraules seves, "en un donant de la UNESCO molt fiable i ben considerat".[xliv] La quarta són *les xarxes de governs subestatals* amb estatus reconegut en els processos de l'ONU, com Regions4 (abans nrg4SD), que es va convertir en soci organitzador del Grup Principal d'Autoritats Locals dins l'ECOSOC i la UN-DESA, i en el qual Catalunya ha ocupat la presidència del Nord; la Generalitat també ha utilitzat el Fòrum Polític d'Alt Nivell per presentar el seu pla nacional per a l'Agenda 2030.[xlv]

Tanmateix, aquestes vies no funcionen sota les mateixes condicions. Les dues primeres són vies de representació formal i ambdues estan subjectes al control d'accés de l'estat central: la membresia associada requereix la sol·licitud, o com a mínim l'aprovació prèvia, de l'estat al qual pertany el territori, mentre que els marcs de compartició de delegacions es basen en un acord intraestatal entre el govern central i el govern subestatal, com en l'acord entre el Canadà i el Quebec de 2006. La tercera i la quarta són vies a través de les quals els actors subestatals es relacionen directament amb els òrgans de l'ONU, com a donants, socis tècnics o membres de xarxes transnacionals, sense el consentiment formal de l'estat d'acollida. Aquesta segona família no està exempta de limitacions: depèn de les competències internes de cada govern subestatal (el paper de Flandes com a donant de la UNESCO es basa en les àmplies facultats externes que el federalisme belga atorga a les seves entitats federades), i l'accés de les xarxes als processos de l'ONU continua mediat per normes intergovernamentals, com en el cas de l'estatus consultiu de l'ECOSOC, que només s'atorga per recomanació del Comitè de les ONG, format per dinou membres.[xlvi]

Aquests filtres, però, són col·lectius i no atorguen a l'estat amfitrió un veto formal. Aquesta distinció explica per què les estructures d'oportunitat dels actors subestatals són multinivell, combinant els marcs constitucionals interns i/o els acords de repartiment de poder, les institucions internacionals i les xarxes no governamentals. Per a les nacions sense estat, la relació amb els estats opera en tres nivells. En primer lloc, amb l'estat amfitrió, la cooperació o el bloqueig del qual sovint determina l'abast de l'acció externa. En segon lloc, amb estats petits i mitjans afins, que, com mostra el Future of Investment and Trade (FIT), també busquen socis per preservar la seva capacitat d'actuar en un sistema multilateral debilitat.[xlvii] I en tercer lloc, amb la Unió Europea, que ofereix una capa intermèdia de governança multinivell i coordina les posicions dels seus membres en molts organismes de l'ONU.

En el cas català, aquesta dependència està recollida en el mateix marc jurídic d'autogovern. L'Estatut d'Autonomia del 2006 obliga la Generalitat a promoure la presència de Catalunya a l'estranger, dins de la seva esfera de competència, permet l'obertura d'oficines a l'estranger i la signatura d'acords de col·laboració dins de les seves competències, i estableix que la Generalitat pot demanar de participar en les delegacions estatals que negocien tractats que l'afecten. L'article 198 va més enllà i estableix que la Generalitat "ha de participar" en les organitzacions internacionals competents en matèries d'interès per a Catalunya, amb una menció explícita a la UNESCO i altres organismes culturals, però "de la manera que s'estableixi en la normativa aplicable".[xlviii] La disposició reconeix així l'objectiu de la presència institucional, tot i que en deixa la seva realització en mans de l'Estat, de manera que, a diferència de les fórmules de Quebec o Flandes, la seva participació efectiva depèn de la voluntat del govern central. Tot i que teòricament existeixen vies legals, només es poden activar mitjançant la negociació política amb l'estat d'acollida, o a través de les vies alternatives, financeres, tècniques i associatives, que no requereixen el seu consentiment formal. En el cas de l'estat espanyol, les dinàmiques polítiques internes inestables, els equilibris parlamentaris difícils, la tendència inherent del Ministeri d'Afers Exteriors espanyol cap a la centralització i la polarització creixent dificulten arribar a acords en aquest sentit. Quan es produeixen, tendeixen a no ser ferms ni a durar en el temps, la qual cosa té un impacte negatiu a l'hora de defensar els drets i interessos dels catalans en els fòrums multilaterals internacionals.

Les amenaces que suposen les dinàmiques globals actuals són evidents. El multilateralisme selectiu fa que els estats siguin més gelosos de la seva sobirania i menys tolerants amb els actors subestatals. Estats com Rússia, la Xina o Turquia, però també els occidentals com França o Espanya, són estructuralment hostils a qualsevol llenguatge o iniciativa que pugui suggerir implícitament perspectives de secessió, i la dilució normativa pot tenir un impacte negatiu pel que fa als principis d'autodeterminació i els drets de les minories. Per sobre de tot, la crisi financera de l'ONU redueix precisament els punts d'entrada més oberts i menys costosos, com ara el Consell de Drets Humans de l'ONU i els mecanismes i instruments de drets humans. El 2026, el pressupost ordinari de l'Oficina de l'Alt Comissionat per als Drets Humans es va retallar en més de 25 milions de dòlars i es van suprimir 117 llocs de treball, la qual cosa va afectar la capacitat dels mecanismes de drets humans per implementar els seus mandats.[xlix] Les oportunitats, tanmateix, encara existeixen. La retirada dels Estats Units de desenes d'entitats deixa buits de lideratge i de finançament que contribuïdors mitjans fiables poden omplir parcialment, incloses les entitats subestatals; els objectius de reforma UN80 inclouen augmentar el valor de l'expertesa, de les comissions de serveis i de la capacitat d'acollida. De la mateixa manera, un historial acumulat d'implicació i participació responsables i constants representa, a llarg termini, un actiu polític en si mateix.

Les vies de defensa d'interessos i paradiplomàtiques existents per a la participació en òrgans tècnics i especialitzats

Els òrgans tècnics i especialitzats del sistema de l'ONU, on la sobirania estatal representa menys barrera per a una participació significativa, continuen oferint oportunitats importants de participació per a les nacions sense estat. La justificació rau en una lògica funcionalista que han descrit autors com Mitrany, segons la qual la cooperació internacional es podria construir al voltant de funcions concretes en lloc de la sobirania territorial.[l] El que és nou és que diversos règims de l'ONU han institucionalitzat formats de multinivell, en els quals l'expertesa, les dades i la capacitat d'execució funcionen com una eina d'influència. En aquest sentit, tres àmbits són especialment rellevants.

El primer d'aquests és el canvi climàtic. Hale ha descrit com l'Acord de París va transformar el règim climàtic en un règim "catalitzador i facilitador", el centre del qual inclou l'acció d'actors subnacionals i no estatals.[li] Les nacions sense estat han

estat actors primerencs en aquest àmbit. En aquest sentit, el maig de 2015, Catalunya va signar el memoràndum Under2 a Sacramento, juntament amb onze altres governs subestatals, comprometent-se a reduir les emissions entre un 80 i un 95 per cent abans del 2050, i ha participat activament a Regions4, el paper de la qual va ser reconegut per la Convenció sobre la Diversitat Biològica.[lii] La paradoxa és que la retirada dels EUA de la CMNUCC el novembre de 2019 i, de nou, el gener de 2026, debilita el règim, però alhora obre espai perquè altres actors el mantinguin.

En segon lloc, hi ha el camp de la governança digital. La governança d'Internet ha estat, des dels seus orígens, l'àmbit més obert als actors no estatals, i ofereix un precedent de valor particular per a les nacions sense estat. El setembre de 2005, la Internet Corporation for Assigned Names and Numbers va aprovar .cat, el primer domini de primer nivell dedicat a una llengua i cultura específiques, després d'una campanya que va enfrontar l'oposició del govern espanyol de l'època.[liii] La revisió WSIS+20, adoptada per l'Assemblea General el 17 de desembre de 2025, va convertir el Fòrum de Governança d'Internet en un fòrum permanent de l'ONU i va reafirmar el model multintervenient.[liv] De la mateixa manera, el Diàleg Global sobre Governança de la IA, creat l'agost de 2025, implica "governs i totes les parts interessades rellevants" i inclou un ple multinterès, amb la primera reunió programada a Ginebra el 2026.[lv] Per a les nacions sense estat amb sòlids ecosistemes de recerca i tecnologia, aquests fòrums són una oportunitat per aportar experiència en qüestions com la diversitat lingüística en la IA, en les quals tenen una legitimitat específica.

Finalment, cultura, llengua i drets humans. Aquest és el nínxol natural de les nacions sense estat, però també aquell on el filtre estatal és més visible. A la UNESCO, les nominacions a les llistes de patrimoni immaterial són presentades pels estats part. El patrimoni català, com ara les torres humanes o *la Patum* de Berga, va ser inscrit a la nominació d'Espanya. En canvi, el sistema de drets humans de l'ONU és més porós, tot la seva base normativa limitada, ja que els tractats fonamentals protegeixen les persones pertanyents a minories més que no pas els ciutadans com a tals. L'article 27 del PIDCP garanteix el seu dret a gaudir de la seva pròpia cultura i a utilitzar la seva pròpia llengua, tal com l'interpreta el Comitè de Drets Humans en el seu Comentari General núm. 23,[lvi] i el Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals ha vinculat el dret a participar en la vida cultural amb la llibertat d'expressar-se en la llengua que es triï.[lvii] Aquests instruments, però, inclouen

mecanismes de seguiment oberts als actors no estatals. Procediments especials, en particular el Relator Especial sobre qüestions de minories, creat el 2005, i el Relator Especial en l'àmbit dels drets culturals, creat el 2009, reben comunicacions de particulars i organitzacions, publiquen informes temàtics i duen a terme visites a països.[lviii] La visita de 2019 a Espanya del Relator Especial sobre qüestions de minories, l'informe del qual va criticar les polítiques de les autoritats pel que fa al moviment independentista català, va comptar els parlants catalans entre les minories lingüístiques del país i va ser impugnada pel govern espanyol, la qual cosa demostra tant la visibilitat que aquests canals poden oferir com la resistència que troben.[lix] El Fòrum sobre Qüestions de Minories, creat el 2007, està obert a ONG amb o sense estatus consultiu davant l'ECOSOC, a acadèmics i a institucions nacionals,[lx] i les aportacions de les parts interessades a la Revisió Periòdica Universal i els informes alternatius als òrgans de tractat ofereixen canals addicionals. Quan l'estat els ha acceptat, els procediments de comunicació individual davant els òrgans de tractat afegeixen una via quasi-judicial, si bé limitada a reclamacions individuals. Per la seva banda, el Comitè de Drets Humans de l'ONU ha estat una plataforma on s'han plantejat demandes relatives a violacions dels drets humans i/o discriminació contra els catalans[lxi] i, més recentment, també el Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació Racial (CERD). [lxii]

En aquests àmbits, els instruments d'influència en els fòrums multilaterals disponibles per a les nacions sense estat són similars. El primer és l'expertesa, sovint basada en dades, avaluacions i experiències polítiques que necessiten els organismes especialitzats i que no sempre estan disponibles per part dels governs centrals. El segon és la presència, en la mesura que acollir oficines i programes de l'ONU crea un contacte diari amb funcionaris internacionals i converteix el territori en un node del sistema. La ciutat de Barcelona, per exemple, acull al recinte de Sant Pau l'Oficina de Barcelona de l'OMS, un centre d'excel·lència en finançament sanitari per a la cobertura universal, i el Programa Global de Resiliència Urbana de l'ONU-Habitat.[lxiii] La tercera és la dimensió humana: comissions de serveis d'experts, finançament de llocs de treball per a professionals joves allà on les normes ho permeten, i programes de formació que creen una comunitat de professionals familiaritzats amb el sistema de l'ONU. Finalment, constitueixen plataformes per a la creació de coalicions, tant amb organitzacions de la societat civil acreditades davant òrgans de l'ONU com amb altres nacions sense estat, com ara Escòcia,

Flandes, el Quebec o el País Basc, que comparteixen interessos, tot i que les seves posicions constitucionals difereixen considerablement. En un moment de recursos escassos, sumar esforços en iniciatives conjuntes multiplica la visibilitat de cada actor i redueix la percepció d'aquestes iniciatives com un repte per a l'estat amfitrió.

Els reptes i amenaces que representen aquestes vies són d'una altra naturalesa. El primer és un sostre de vidre, en la mesura que la participació tècnica no equival a un reconeixement polític, i pot convertir-se en una trampa de despolitització, en la qual una reivindicació nacional es converteix en un paper purament tècnic i sectorial. El segon és l'apropiació dels resultats i del crèdit per part de les delegacions estatals, en alguns casos amb una mentalitat purament regionalista envers les nacions sense estat que hi ha dins, ja que representen formalment aquests territoris. La tercera és financera, en la mesura que els mateixos organismes on l'accés és més fàcil són aquells que, fins avui, han estat els més afectats per les retallades i retirades, com ho demostra la sortida dels EUA de la UNESCO, efectiva el 31 de desembre de 2026.[lxiv] La quarta és la possible fragmentació de la governança digital en blocs rivals, la qual cosa reduiria el valor dels fòrums de l'ONU. Les oportunitats, d'altra banda, deriven de tres fets: les nacions sense estat sovint tenen competències reals en medi ambient, cultura, llengua, educació i salut; poden reclamar un lideratge de nínxol en les agendes, com la diversitat lingüística, on els estats estan menys implicats, tot i mantenir el dret de veto. Com a tals, poden construir una reputació com a socis fiables i respectuosos de les normes, que és precisament el que un ordre transaccional infravalora i el que les institucions universals necessiten més ara mateix.

Propostes de reforma institucional

Representació i actors no estatals

El Pacte pel Futur, adoptat pels estats membres el setembre de 2024, va reafirmar el "caràcter intergovernamental" de l'ONU i va deixar de banda tres propostes que n'haurien alterat la naturalesa: una Assemblea Parlamentària de l'ONU, una Iniciativa Mundial de Ciutadans i un enviat especial per a la participació de la societat civil. La qüestió de la representació, però, continua oberta. D'una banda, hi ha propostes que substituirien els seients nacionals per seients d'organitzacions

regionals (la majoria de vegades mitjançant un únic seient de la Unió Europea al Consell de Seguretat); de l'altra, n'hi ha que donarien un paper formal a les organitzacions de la societat civil, a les empreses o a les xarxes de ciutats en les decisions de l'ONU. Totes dues parteixen d'una debilitat real: el Consell encara porta el segell de l'equilibri de poder de 1945, i els governs no sempre representen les societats en nom de les quals parlen. Tanmateix, cap de les dues aborda aquestes debilitats en el seu origen. En una organització els membres de la qual són estats, la qüestió realment rellevant és com aquests estats representen les seves pròpies poblacions, i si alguna altra forma de representació podria ser realista.

Els límits legals i polítics dels seients regionals

Un seient regional requeriria, abans de res, una reforma de la Carta de l'ONU. L'article 4 limita estrictament la pertinença a l'organització als estats sobirans, i l'article 23 estableix que el Consell de Seguretat està format per estats membres de les Nacions Unides. Assignar un seient directament a la Unió Europea, o a qualsevol altra organització regional, exigiria, per tant, una esmena de la Carta d'acord amb l'article 108, que demana l'aprovació de dos terços de l'Assemblea General i la ratificació per part de dos terços dels membres, inclosos els cinc membres permanents. Un acord d'aquest tipus, a més, tampoc no es limitaria a la UE: la Unió Africana, l'Organització dels Estats Americans i la Lliga Àrab tindrien el mateix dret de reclamar seients regionals equivalents.

Els obstacles polítics a una representació regional directa no són menors. De fet, tant els Estats Units com Rússia s'hi oposen explícitament, i defensen que els seients s'assignin a estats nació i no pas a organismes regionals. Fins i tot el Consens d'Ezulwini de la Unió Africana, que reclama dos seients permanents i cinc de no permanents per al continent, precisa que els ocuparien estats africans designats individualment, i no la UA com a organització. Com s'ha assenyalat en seccions anteriors, ni aquesta ambiciosa demanda col·lectiva arriba a conferir a un organisme regional la condició de membre directe del Consell.

La dinàmica interna de la UE posa encara més de relleu aquestes limitacions. La resolució 65/276 de l'Assemblea General va concedir a la UE l'estatus d'observador reforçat el 2011, que li permet intervenir però no votar. Tot i que l'article 34 del Tractat de la Unió Europea obliga els estats membres a coordinar-se en els fòrums internacionals, també preserva de manera explícita les seves responsabilitats

individuals en virtut de la Carta de l'ONU. França, l'únic membre de la UE amb un seient permanent al Consell, no ha mostrat cap voluntat de cedir el seient nacional a canvi d'un seient europeu col·lectiu, mentre que Alemanya continua aspirant a un seient permanent, juntament amb el Brasil, l'Índia i el Japó, dins del marc del G4. El document de propostes dels copresidents per a les Negociacions Intergovernamentals (IGN) de 2026 reflecteix aquesta realitat perdurable: les propostes de reforma van des de l'ampliació dels seients no permanents fins a la introducció d'opcions reelegibles a llarg termini (com el model de Liechtenstein), però cap de les opcions que s'examinen activament substituiria els estats nació per blocs regionals.

La selecció de representants no estatals

El cas de la participació no estatal mereix una atenció més acurada. El 2023, el Consell Assessor d'Alt Nivell sobre Multilateralisme Eficaç va proposar un estatus especial per a ciutats i regions, incloent-hi un paper en alguns processos de tractats.[lxv] L'Organització Internacional del Treball n'ofereix un precedent més antic: els delegats dels treballadors i dels empresaris hi voten al costat dels governs des de fa més d'un segle. Per bé que aquests precedents demostren que el sistema de l'ONU pot fer espai a veus que no són governamentals, el cert és que no resolen qui escolliria aquestes veus si s'atorguessin seients formals a l'ONU mateixa.

La selecció de representants és on la proposta topa amb els problemes de fons, atès que els governs que restringeixen la societat civil independent han après a fer servir en benefici propi els canals d'accés existents. Per exemple, la Xina ha donat suport a organitzacions no governamentals organitzades pel mateix govern (les anomenades GONGOs) i ha utilitzat el seu seient al Comitè d'Organitzacions No Governamentals de l'ECOSOC per endarrerir l'acreditació de grups independents, mentre les organitzacions afavorides obtenien l'estatus consultiu.[lxvi]

El precedent de l'OIT no elimina aquesta dificultat, perquè en els estats autoritaris els delegats dels treballadors i dels empresaris poden dependre, a la pràctica, del govern, com il·lustra l'única federació sindical oficial de la Xina. Un vot assignat a un grup de la societat civil, a una organització empresarial o a una ciutat podria convertir-se així en un vot més per a l'estat que el controla. Per la seva banda, els estats democràtics s'enfronten a una versió més suau del mateix problema, en la mesura que les associacions empresarials tendeixen a reflectir els interessos de les

indústries nacionals, i les autoritats locals actuen dins dels límits legals i financers fixats per l'estat. Les negociacions sobre el Pacte pel Futur ja van deixar entreveure què provocarien els seients formals: els governs autoritaris van bloquejar les referències a la democràcia i a una participació més àmplia, i amb prou feines acceptarien representants no estatals fora del seu control.[lxvii]

Assenyalar aquests obstacles no equival a defensar el tancament de l'ONU a la societat civil. L'accés consultiu i el dret a aportar proves o a ser escoltat han millorat la tasca de l'organització en matèria de drets humans, desenvolupament i política climàtica, i s'haurien de defensar davant dels intents d'excloure-hi les organitzacions independents. Ara bé, cal aclarir que l'accés i la condició de membre són conceptes diferents que responen a finalitats diverses. El primer dona als estats millor informació abans que decideixin; els seients amb dret a vot per als actors no estatals, en canvi, podrien atorgar a alguns governs vots addicionals mitjançant representants que han escollit o sobre els quals poden influir.

Representació dins els estats membres

El dèficit de representació de l'ONU comença, doncs, dins dels seus estats membres. Una organització composta per estats només parlarà en nom de les seves poblacions en la mesura que ho facin els seus governs. La rendició de comptes democràtica, el lloc que ocupen les comunitats subestatals i les minories nacionals en les delegacions estatals, i la llibertat dels ciutadans per organitzar-se determinen quina part de la realitat política d'un país arriba a l'Assemblea General o al Consell. Millorar aquestes condicions no exigeix cap esmena de la Carta, però sí uns canvis polítics als quals molts governs es resistiran. A més, afegir seients sense canviar qui hi parla deixaria intacte el problema de fons, ja que un Consell més gran podria continuar paralitzat per compromisos selectius, com l'actual, mentre els mateixos estats segueixen multiplicant mandats i retenint fons.

Les minories nacionals exposen aquest problema amb més contundència que cap altre grup. El dret internacional les ha abordat gairebé exclusivament com a titulars de drets individuals exercits dins de l'estat, i no com a comunitats amb dret a una veu pròpia més enllà d'aquest. A aquest efecte, l'article 27 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics protegeix les persones pertanyents a minories ètniques, religioses o lingüístiques en el gaudi de la seva pròpia cultura, religió i llengua, i la Declaració de 1992 sobre els Drets de les Persones Pertanyents a Minories Nacionals

o Ètniques, Religioses i Lingüístiques segueix la mateixa fórmula. L'article 2.3 de la Declaració reconeix el dret d'aquestes persones a participar eficaçment en les decisions que afecten la seva minoria o les regions on viuen, però només a escala nacional i, si s'escau, regional, i d'una manera que no sigui incompatible amb la legislació nacional; l'article 8.4, per la seva banda, descarta qualsevol interpretació contrària a la integritat territorial i la independència política dels estats. Així mateix, el Fòrum sobre qüestions de les minories, creat per la resolució 6/15 del Consell de Drets Humans del 28 de setembre de 2007, es reuneix a Ginebra durant dos dies l'any i adopta recomanacions temàtiques que el Consell pot fer seves o no. El mecanisme institucional creat sobre aquesta base és, doncs, modest.[lxviii] D'aquesta manera, les nacions sense estat poden ser escoltades sobre els seus drets; però si són representades als òrgans de decisió de l'ONU, i de quina manera, ho decideix l'estat on viuen.

Tanmateix, aquesta deferència envers l'estat no és incondicional en la doctrina mateixa de l'ONU. La Declaració sobre els Principis del Dret Internacional relatius a les Relacions Amistoses, adoptada per l'Assemblea General amb la resolució 2625 (XXV) del 24 d'octubre de 1970, protegeix la integritat territorial dels estats que compleixen el principi d'igualtat de drets i d'autodeterminació i que, per tant, "posseeixen un govern que representa tot el poble pertanyent al territori sense distinció de raça, credo o color"; una condició que la Declaració de Viena de 1993 va estendre a qualsevol mena de distinció.[lxix] El marc jurídic de l'ONU vincula, per tant, la pretensió d'un estat de parlar en nom de tota la seva població a la representativitat del seu govern, que és precisament la qüestió plantejada en aquesta secció. Ara bé, la clàusula ha continuat sent més una premissa que no pas una norma operativa. Els estats l'han invocat molt més sovint per defensar la integritat territorial que com a estàndard de representació interna, i quan el Tribunal Internacional de Justícia, consultat sobre la declaració d'independència de Kosovo, va emetre el dictamen el 2010, va considerar innecessari decidir si el dret internacional atorga un dret de separació als pobles que el seu estat no representa. La doctrina que podria donar a les nacions sense estat un dret a exigir una representació equiparable a la dels estats existeix, doncs, en els textos, però els òrgans de l'ONU rarament l'han utilitzada com a prova de la manera com els estats representen les seves poblacions.

L'experiència dels pobles indígenes mostra fins on estan disposats a arribar els estats. Els pobles indígenes han obtingut més reconeixement institucional que cap

altre grup sense un estat propi: un Fòrum Permanent sobre Qüestions Indígenes, establert pel Consell Econòmic i Social l'any 2000, i una Declaració adoptada el 2007, l'article 18 de la qual reconeix el seu dret a participar en la presa de decisions a través de representants escollits per ells mateixos.[lxx] Ara bé, l'esforç iniciat amb la resolució 71/321 de l'Assemblea General, de 2017, per atorgar un estatus als seus representants i institucions en les reunions de l'ONU encara no ha donat cap resultat, i el 2024 l'Assemblea es va limitar a mantenir la qüestió en consideració.[lxxi] Si els estats no s'han posat d'acord en això per a pobles la pròpia Declaració dels quals preserva expressament la integritat territorial dels estats, les perspectives per a les minories nacionals són encara més escasses.

Conclusió: l'ONU entre la decadència i la indispensabilitat

Els ordres internacionals són el conjunt de condicions que descriuen quins estats poden projectar poder, com ho fan i a través de quines idees. Ara mateix, un conjunt d'ordres superposats combina la rivalitat de les grans potències, els EUA i la Xina, amb un seguit de realitats regionals marcades per la competència entre potències mitjanes però assertives, com Turquia, Rússia, els Emirats Àrabs Units o l'Iran. Les idees que estructuren aquests ordres, i les que probablement dominaran aquesta dècada, posen l'accent en la capacitat de l'Estat per assegurar recursos i establir fets consumats sobre el terreny. El poder tou i els instruments comercials continuen actius en el nou desordre mundial. Tanmateix, les rivalitats geopolítiques apunten cada cop més cap a estratègies centrades en la fricció, en les quals el recurs a la força ja no és una opció final, sinó una eina estàndard de la política exterior.

Ara que l'ONU entra en la seva novena dècada, el món que va ajudar a crear ha canviat al seu voltant. Avui, l'organització s'enfronta a crisis simultànies de capacitat, autoritat i cohesió política. Les pressions financeres, derivades dels retards crònics en les contribucions dels seus membres han forçat diversos graus de reestructuració en tot el sistema de l'ONU. Alhora, la rivalitat entre els membres permanents del Consell de Seguretat arrel de conflictes com els d'Ucraïna i Gaza, o de la crisi del golf Pèrsic, ha deixat el Consell de Seguretat incapaç de produir mandats que els mecanismes de manteniment de la pau de l'ONU poguessin executar.

En aquest desordre mundial, el futur de l'ONU probablement no es definirà ni per la renovació ni per l'obsolescència; més aviat, es caracteritzarà per l'adaptació. D'una banda, com a conjunt d'institucions, el sistema de l'ONU s'ajustarà als nous paràmetres i assumirà les noves polítiques que li demanin els estats membres. El mateix es pot dir de la resta d'institucions multilaterals. D'altra banda, l'organització s'haurà d'adaptar als esforços de les noves administracions americanes, de la Xina i d'altres membres destacats per guanyar-hi influència. Fins i tot si una Amèrica posterior a Trump fa marxa enrere en la seva retirada del multilateralisme, es trobarà amb una ONU que acull moltes més idees i interessos donades per els seus rivals geopolítics. Que aquesta transformació acabi representant un declivi o una resiliència dependrà menys del disseny institucional que de la voluntat dels estats membres de tractar el multilateralisme no com una limitació del poder, sinó com un mecanisme per gestionar-lo. En aquest sentit, la qüestió central a què s'enfronta l'ONU no és si continua sent indispensable, sinó si els seus membres encara creuen que el sistema internacional necessita institucions capaces de posar límits al poder unilateral.

La realitat del desordre global és perillosa, però pot també crear oportunitats inesperades per a les nacions sense estat. Mentre que el multilateralisme tradicional, centrat en l'estat, excloïa en gran mesura els actors subestatals, els formats de governança multiactor, multinivell i tècnics que evolucionen dins de les institucions multilaterals ofereixen noves vies d'accés per a les veus de les nacions sense estat. L'experiència històrica suggereix que és més eficaç participar en les organitzacions internacionals consolidades que crear estructures paral·leles, com ho il·lustra el cas de Kosovo, que va accedir a algunes institucions internacionals malgrat no tenir la condició de membre de ple dret de l'ONU. Les nacions sense estat poden aprofitar les vies que ofereixen la governança climàtica o digital i els mecanismes de drets humans per guanyar visibilitat, projecció política i influència, alhora que aporten coneixements, finançament i capacitat a les organitzacions on participen. A mesura que la governança global esdevé més complexa i que les Nacions Unides busquen el seu lloc enmig del desordre, les nacions sense estat poden enfortir tant la seva presència internacional com el mateix sistema multilateral actuant com a sòcies, i no com a subordinades, dins dels seus estats.

Referències

[i] Michael Wallace i J. David Singer, "Intergovernmental Organization in the Global System, 1815–1964: A Quantitative Description," *International Organization* 24, núm. 2 (1970): 239–287.

[ii] Debre, M. J., & Dijkstra, H. (2022). Les organitzacions internacionals estan en declivi? Una perspectiva absoluta i relativa sobre el canvi institucional. Global Policy, 14(1), 16–30

[iii] Hooghe, L., Marks, G., Lenz, T., Bezuijen, J., Ceka, B., & Derderyan, S. (2017). Measuring International Authority: A Postfunctionalist Theory of Governance (Vol. 4). Oxford University Press

[iv]Consell de Seguretat de l'ONU, resolució 2774 (2025), S/RES/2774, 24 de febrer de 2025; Assemblea General de l'ONU, resolució ES-11/7, A/RES/ES-11/7, 24 de febrer de 2025. Security Council Report, "In Hindsight: The Security Council in 2025 and the Year Ahead", Monthly Forecast, gener de 2026, https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2026-01/in-hindsight-the-security-council-in-2025-and-the-year-ahead.php

[v]Security Council Report, "In Hindsight: The Security Council in 2025 and the Year Ahead", Monthly Forecast, gener de 2026, https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2026-01/in-hindsight-the-security-council-in-2025-and-the-year-ahead.php

[vi]Security Council Report, "En retrospectiva: el Consell de Seguretat el 2026, informe de mitjan any i perspectives de futur", Previsió mensual, agost de 2026, https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2026-08/in-hindsight-the-security-council-in-2026-mid-year-scorecard-and-looking-ahead.php

[vii]Security Council Report, "Amb la perspectiva del passat: el Consell de Seguretat el 2025 i l'any vinent", Monthly Forecast, gener de 2026, https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2026-01/in-hindsight-the-security-council-in-2025-and-the-year-ahead.php

[viii]Consell de Seguretat de l'ONU, 9786a sessió, S/PV.9786, 18 de novembre de 2024, https://digitallibrary.un.org/record/4066876/files/S_PV.9786-EN.pdf

[ix]Security Council Report, "In Hindsight: Living with the Veto", Monthly Forecast, abril de 2026, https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2026-04/in-hindsight-living-with-the-veto.php

[x]E. Voeten, "Els orígens polítics de la capacitat del Consell de Seguretat de l'ONU per legitimar l'ús de la força", International Organization, 59(3), 2005, pp. 527-557; I. Hurd, After Anarchy: Legitimacy and Power in the United Nations Security Council, Princeton University Press, 2007.

[xi]M. Ramsden, "Uniting for Peace: The Emergency Special Session on Ukraine", Harvard International Law Journal (en línia), abril de 2022, https://journals.law.harvard.edu/ilj/2022/04/uniting-for-peace-the-emergency-special-session-on-ukraine

[xii]Premsa de l'ONU, GA/12748, desembre de 2025, https://press.un.org/en/2025/ga12748.doc.htm

[xiii]UN News, “L'ONU elimina la norma que l'obligava a retornar diners que mai no va rebre”, juny de 2026, https://news.un.org/en/story/2026/06/1167849

[xiv]Camelli i R. Patz, Com posar fi a la crisi financera actual de les Nacions Unides, Centre de Cooperació Internacional de la NYU, març de 2026, https://cic.nyu.edu/wp-

content/uploads/2026/03/How-to-End-the-United-Nations-Current-Financial-Crisis-2026.pdf; Notícies de l'ONU, juny de 2026.

[xv]P. Kennedy i B. Russett, "Reformar les Nacions Unides", Foreign Affairs, setembre/octubre de 1995, https://www.foreignaffairs.com/articles/1995-09-01/reforming-united-nations.

[xvi] Jean Galbraith, “Retirada de l'internacionalisme: l'anunciada retirada dels EUA de moltes entitats internacionals”, *Verfassungsblog*, 10 de gener de 2026, https://doi.org/10.59704/ebe2b1ebc0ba6ed7.

[xvii]J. Galbraith, "La retirada anunciada dels EUA de moltes entitats internacionals", Verfassungsblog, gener de 2026, https://verfassungsblog.de/the-announced-u-s-withdrawal-from-many-international-entities/

[xviii]Camelli i R. Patz, Com posar fi a la crisi financera actual de les Nacions Unides, Centre de Cooperació Internacional de la NYU, març de 2026, https://cic.nyu.edu/wp-content/uploads/2026/03/How-to-End-the-United-Nations-Current-Financial-Crisis-2026.pdf; UN News, juny de 2026, https://news.un.org/en/story/2026/06/1167849

[xix]Nacions Unides, Informe de progrés de la Iniciativa UN80, maig de 2026 (versió preliminar), https://www.un.org/un80-initiative/sites/default/files/2026-05/UN80-PR2_260526_0833_WEB.pdf; vegeu també A/80/318, Revisió de la implementació del mandat, https://digitallibrary.un.org/record/4087084/files/A_80_318-EN.pdf

[xx]Nacions Unides, Informe de progrés de la Iniciativa UN80, maig de 2026 (versió avançada), https://www.un.org/un80-initiative/sites/default/files/2026-05/UN80-PR2_260526_0833_WEB.pdf; vegeu també A/80/318, Revisió de la implementació del mandat, https://digitallibrary.un.org/record/4087084/files/A_80_318-EN.pdf

[xxi]Nacions Unides, Informe de progrés de la Iniciativa UN80, maig de 2026 (versió avançada), https://www.un.org/un80-initiative/sites/default/files/2026-05/UN80-PR2_260526_0833_WEB.pdf; vegeu també A/80/318, Revisió de la implementació del mandat, https://digitallibrary.un.org/record/4087084/files/A_80_318-EN.pdf

[xxii]Hastings, "Impulsar la reforma de l'ONU: què poden fer ara els estats membres", IPI Global Observatory, juny de 2026, https://theglobalobservatory.org/2026/06/advancing-un-reform-what-member-states-can-do-now/

[xxiii]E. R. Graham, Transforming International Institutions: How Money Quietly Sidelined Multilateralism at the United Nations, Oxford University Press, 2023.

[xxiv]M. Barnett i M. Finnemore, Rules for the World: International Organizations in Global Politics, Cornell University Press, 2004.

[xxv] Henry Farrell i Abraham L. Newman, “Interdependència armada: com les xarxes econòmiques globals configuren la coerció estatal”, *International Security* 44, núm. 1 (2019): 42–79.

[xxvi] Anthea Roberts, Henrique Choer Moraes i Victor Ferguson, "Cap a un ordre geoeconòmic en el comerç i la inversió internacionals," *Journal of International Economic Law* 22, núm. 4 (2019): 655–76.

[xxvii] Shekhar Aiyar et al., *Geoeconomic Fragmentation and the Future of Multilateralism*, Nota de discussió del personal del FMI SDN/2023/001 (Washington, DC: Fons Monetari Internacional, 2023).

[xxviii] Bernard M. Hoekman i Petros C. Mavroidis, "To AB or Not to AB? Dispute Settlement in WTO Reform," *Journal of International Economic Law* 23, núm. 3 (2020): 703–22.

[xxix] Gordon Kang Yu Xuan, "Prospects for Advancing Economic Resilience through the Future of Investment and Trade Partnership (FIT-P)," RSIS Commentary CO26018 (Singapur: S. Rajaratnam School of International Studies, 30 de gener de 2026).

[xxx] David A. Lake, Lisa L. Martin i Thomas Risse, "Challenges to the Liberal Order: Reflections on *International Organization*", *International Organization* 75, núm. 2 (2021): 225–57.

[xxxi] Shing-hon Lam i Courtney J. Fung, "Personnel Power Shift? Unpacking China's Attempts to Enter the UN Civil Service," *Global Policy* 15, núm. S2 (2024): 135–47.

[xxxii] Jean Galbraith, "Retreating from Internationalism: The Announced U.S. Withdrawal from Many International Entities," *Verfassungsblog*, 10 de gener de 2026, https://doi.org/10.59704/ebe2b1ebc0ba6ed7.

[xxxiii] Carnegie Endowment for International Peace, Programa d'Ordre i Institucions Globals, *Expansió dels BRICS i el futur de l'ordre mundial: perspectives dels estats membres, socis i aspirants* (Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace, 31 de març de 2025).

[xxxiv] Miles Kahler, "Multilateralisme amb xifres petites i grans", *International Organization* 46, núm. 3 (1992): 681–708.

[xxxv] Pédussel Wu, J., Banach, C., Goulas, S., & Silva Neira, I. (2024). Construint BLOCS i pedres de pas: dades combinades per a l'anàlisi econòmica i política internacional (Working Paper núm. 239/2024). Institut d'Economia Política Internacional, Escola d'Economia i Dret de Berlín. https://aletheia-research.org/wp-content/uploads/2022/05/Building-BLOCS-and-Stepping-Stones_jpw_isn_sg_cb.pdf

[xxxvi]Elin Royles, "Sub-State Diplomacy: Understanding the International Opportunity Structures", *Regional and Federal Studies* 27, núm. 4 (2017):"393–416.

[xxxvii] Elin Royles, "Sub-State Diplomacy: Understanding the International Opportunity Structures," *Regional and Federal Studies* 27, núm. 4 (2017): 393–416.

[xxxviii]Fons Monetari Internacional, "La República del Kosovo esdevé el 186è membre del Fons Monetari Internacional", Comunicat de premsa núm. 09/240, 29 de juny de 2009.

[xxxix]Organització de Nacions i Pobles No Representats, "Sobre l'UNPO", consultat el 26 d'octubre de 2026, https://old.unpo.org/section/2

[xl]Stewart Patrick, "El nou "nou multilateralisme": cooperació multilateral, però a quin preu?", *Global Summitry* 1, núm. 2 (2015).

[xli] Constitució de la Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura, 16 de novembre de 1945, art. II(3).

[xlii] Estatuts de l'Organització Mundial del Turisme, 27 de setembre de 1970 (entrada en vigor el 2 de gener de 1975), art. 6(3).

[xliii] Gouvernement du Québec, "Representant del Quebec dins la Delegació Permanent del Canadà a la UNESCO", consultat el 26 d'octubre de 2026.

[xliv] Departament d'Afers Exteriors de Flandes, "Fons Fiduciaris de la UNESCO de Flandes", consultat el 26 d'octubre de 2026, https://fdfa.be/en/flanders-unesco-trustfunds.

[xlv] Regions4, "Som Regions4", consultat el 26 d'octubre de 2026, https://regions4.org/about-us/regions4/; Govern de la Generalitat de Catalunya, "La consellera Romeva conclou la participació de Catalunya al Fòrum sobre l'Agenda 2030", comunicat de premsa, 16 de juliol de 2017.

[xlvi] Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides, "El Comitè d'ONG", consultat el 9 de novembre de 2026, https://ecosoc.un.org/node/12582.

[xlvii] Gordon Kang Yu Xuan, "Prospectes per a l'avanç de la resiliència econòmica a través del Futur de l'Associació d'Inversió i Comerç (FIT-P)", RSIS Commentary CO26018 (Singapur: S. Rajaratnam School of International Studies, 30 de gener de 2026).

[xlviii]Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, arts. 193–198.

[xlix]Servei Internacional pels Drets Humans, "Crisi financera de l'ONU: mapeig de l'impacte en els drets humans", darrera actualització 5 de març de 2026, https://ishr.ch/toolbox/resources/un-financial-crisis-mapping-the-impact-for-human-rights/.

[l]David Mitrany, "L'enfocament funcional a l'organització mundial", *International Affairs* 24, núm. 3 (1948): 350–63.

[li]Thomas Hale, "Tothom a bord: l'Acord de París i l'acció climàtica no estatal", *Global Environmental Politics* 16, núm. 3 (2016): 12-22.

[lii]Govern de Catalunya, "Catalunya signa un acord pioner sobre el canvi climàtic amb onze governs estatals i regionals a Califòrnia", comunicat de premsa, 19 de maig de 2015; Regions4, "Som Regions4".

[liii]Peter Gerrand, "Diversitat cultural en el ciberespai: la campanya catalana per aconseguir el nou domini de nivell superior .cat", *First Monday* 11, núm. 1 (2006), https://doi.org/10.5210/fm.v11i1.1305.

[liv]Israel Rosas, "WSIS+20 reafirma la governança multintervingent i un FGI durador", Internet Society (blog), desembre de 2025, https://www.internetsociety.org/blog/2025/12/wsis20-reaffirms-multistakeholder-governance-and-a-lasting-igf.

[lv]Assemblea General de l'ONU, Resolució 79/325, "Termes de referència i modalitats per a l'establiment i el funcionament del Panell Científic Internacional Independent sobre la Intel·ligència Artificial i el Diàleg Global sobre la Governança de la Intel·ligència Artificial", A/RES/79/325 (26 d'agost de 2025).

[lvi]Comitè de Drets Humans de l'ONU, Observació general núm. 23: article 27 (Drets de les minories), CCPR/C/21/Rev.1/Add.5 (adoptada a la cinquantaena sessió, 1994). Data exacta d'adopció no verificada: les fonts indiquen el 6 i el 8 d'abril de 1994; el document mateix està datat el 26 d'abril de 1994.

[lvii]Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals de l'ONU, Observació general núm. 21: Dret de tota persona a participar en la vida cultural (art. 15, paràgraf 1 (a)), E/C.12/GC/21, 21 de desembre de 2009, paràgraf 15(a).

[lviii]Comissió de Drets Humans de l'ONU, Resolució 2005/79, 21 d'abril de 2005, que va crear el mandat com a Experte Independent; Consell de Drets Humans de l'ONU, Resolució 25/5, 28 de març de 2014, que el va rebatejar com a Relator Especial sobre qüestions de les minories; Consell de Drets Humans de l'ONU, Resolució 10/23 (2009) [data exacta no verificada], i Resolució 19/6, "Relator Especial en l'àmbit dels drets culturals", adoptada el 22 de març de 2012.

[lix]Consell de Drets Humans de l'ONU, Visita a Espanya: Informe del Relator Especial sobre la qüestió de les minories, A/HRC/43/47/Add.1, 9 de març de 2020; Consell de Drets Humans de l'ONU, Informe del Relator Especial sobre la qüestió de les minories sobre la seva visita a Espanya: Comentaris de l'Estat, A/HRC/43/47/Add.2, 9 de març de 2020.

[lx]Consell de Drets Humans de l'ONU, Resolució 6/15, "Fòrum sobre qüestions de les minories", adoptada el 28 de setembre de 2007.

[lxi] Aliança Lliure Europea. (31 d'agost de 2022). El Comitè de Drets Humans de l'ONU conclou que l'Estat espanyol va violar els drets polítics dels presoners polítics catalans. Aliança Lliure Europea. https://efaparty.eu/news/un-human-rights-committee-finds-that-the-spanish-state-violated-catalan-political-prisoners-political-rights

[lxii] Organització de Pobles i Nacions No Representats (UNPO). (17 d'abril de 2026). UNPO, ANC i GDH presenten un informe conjunt al CERD sobre la discriminació contra el poble català a

Espanya. UNPO. https://unpo.org/unpo-anc-and-gdh-submit-a-joint-report-to-cerd-regarding-discrimination-against-catalan-people-in-spain/

[lxiii]Recinte Modernista de Sant Pau, “Organitzacions residents”, consultat el 26 d'octubre de 2026, https://santpaubarcelona.org/en/recinte-modernista/organitzacions-residents.

[lxiv]Departament d'Estat dels EUA, "Els Estats Units es retiren de la Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO)", comunicat de premsa, 22 de juliol de 2025.

[lxv]Grup de Treball Global de Governs Locals i Regionals, “El Consell Assessor d'Alt Nivell de l'ONU sobre el Multilateralisme Eficaz recomana un estatus especial per a les ciutats i les regions”, abril de 2023, https://www.global-taskforce.org/news/un-high-level-advisory-board-effective-multilateralism-recommends-special-status-cities-and

[lxvi]Servei Internacional pels Drets Humans, Els esforços de la Xina per bloquejar l'accés de la societat civil a l'ONU, abril de 2025, https://ishr.ch/resources/un-access-china-report; Human Rights Watch, The Costs of International Advocacy: China's Interference in United Nations Human Rights Mechanisms, 5 de setembre de 2017, https://www.hrw.org/report/2017/09/05/costs-international-advocacy/chinas-interference-united-nations-human-rights

[lxvii]A. Bummel, "El futur ha d'esperar: poc resultat en la participació global a la Cimera de l'ONU", Democracy Without Borders, novembre de 2024, https://www.democracywithoutborders.org/34111/the-future-must-wait-little-outcome-on-global-participation-at-un-summit/

[lxviii]Consell de Drets Humans, resolució 6/15, “Fòrum sobre qüestions de les minories”, 28 de setembre de 2007; Consell de Drets Humans, resolució 19/23, “Fòrum sobre qüestions de les minories”, 23 de març de 2012.

[lxix]Assemblea General de l'ONU, resolució 2625 (XXV), “Declaració sobre els principis del dret internacional relatius a les relacions amistoses i a la cooperació entre els estats d'acord amb la Carta de les Nacions Unides”, 24 d'octubre de 1970, annex; Declaració i Programa d'Acció de Viena, 25 de juny de 1993, Part I, paràgraf 2.

[lxx]Consell Econòmic i Social, resolució 2000/22, 28 de juliol de 2000; Assemblea General de l'ONU, resolució 61/295, “Declaració de les Nacions Unides sobre els drets dels pobles indígenes”, 13 de setembre de 2007, articles 18 i 46.

[lxxi]Assemblea General de l'ONU, resolució 71/321, “Millora de la participació dels representants i les institucions dels pobles indígenes en les reunions dels òrgans pertinents de les Nacions Unides sobre qüestions que els afecten”, 8 de setembre de 2017; Assemblea General de l'ONU, resolució 78/328, “Millora de la participació dels representants i les institucions dels pobles indígenes en les reunions dels òrgans pertinents de les Nacions Unides sobre qüestions que els afecten”, 11 de setembre de 2024, https://docs.un.org/en/A/RES/78/328